

VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Ana Bilim Dalı

Fen Bilgisi Eğitimi Bilim Dalı

AKADEMİK BECERİLERİN İZLENMESİ VE
DEĞERLENDİRİLMESİ (ABİDE) PROJESİNİN
ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE İNCELENMESİ

Adem TATLI

Yüksek Lisans Tezi

Van, 2024

AKADEMİK BECERİLERİN İZLENMESİ DEĞERLENDİRİLMESİ (ABİDE) PROJESİNİN
ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE İNCELENMESİ

Adem Tatlı

2024

VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Ana Bilim Dalı
Fen Bilgisi Eğitimi Bilim Dalı

AKADEMİK BECERİLERİN İZLENMESİ VE DEĞERLENDİRİLMESİ (ABİDE)
PROJESİNİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE İNCELENMESİ

REVIEW OF THE MONITORING AND EVALUATION OF ACADEMIC SKILLS
(MEAS) PROJECT ACCORDING TO TEACHERS' OPINIONS

Adem TATLI

Doç. Dr. Hasan BAKIRCI

Yüksek Lisans Tezi

Van, 2024

ONAY SAYFASI

Adem TATLI tarafından, Doç. Dr. Hasan BAKIRCI danışmanlığında hazırlanan “Akademik Becerilerin İzlenmesi Değerlendirilmesi (ABİDE) Projesinin Öğretmen Görüşlerine Göre İncelenmesi” başlıklı bu çalışma, 22/03/2024 tarihinde Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulunun 13/03/2024 tarihli ve 2024/15-1 sayılı kararı ile Prof. Dr. Naki ERDEMİR Başkanlığında, Doç. Dr. Yılmaz KARA ve Doç. Dr. Hasan BAKIRCI Jüri Üyeliğinde oluşturulan Tez Savunma Jürisi huzurunda savunularak Jüri tarafından Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinin ilgili hükümleri kapsamında **Yüksek Lisans** tezi olarak kabul edilmiştir.

UYGUNDUR

...../...../2024

Prof. Dr. Fuat TANHAN
Enstitü Müdürü

Öz

Milli Eğitim Bakanlığı, eğitim öğretim faaliyetlerinin izlenmesine, araştırılmasına ve değerlendirilmesine yönelik bir proje geliştirmiştir. Bu proje, Akademik Becerilerin İzlenmesi ve Değerlendirilmesi (ABİDE) projesi olarak adlandırılmıştır. Bu proje aracılığıyla öğrencilerin akademik becerilerinin izlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç kapsamında öğrencilerin, eleştirel, yaratıcı ve problem çözme gibi üst düzey düşünme becerilerini ölçmeye odaklandığı söylenebilir. Öğrenme ortamlarının uygulayıcı ve planlayıcı öğretmenler olması nedeniyle ABİDE projesi hakkında onların görüşlerinin alınmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Bu doğrultuda yapılan araştırma, projenin katkılarını daha iyi gözlemleyebilmek ve projenin eksik yönlerini daha iyi açığa çıkarmak için proje süresi içerisinde yer alan öğretmenlerin görüşlerini temel alarak alan yazına özgün bir katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Bu kapsamda araştırmanın amacı, ABİDE projesi hakkında ortaokul öğretmenlerinin görüşlerini belirlemektir. Bu araştırma, nitel araştırma desenlerinden olgu bilim (fenomenoloji) deseni ile yürütülmüştür. Araştırmacının katılımcıları, 2023-2024 eğitim-öğretim yılında Van'da görev yapan farklı branştan 15 öğretmenden oluşmaktadır. Katılımcılar, amaçlı örneklem yöntemlerinden kolay ulaşılabilir örneklemeye göre belirlenmiştir. Araştırmanın verileri sekiz açık uçlu sorudan oluşan yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Toplanan verilerin analizinde nitel analiz çeşitlerinden içerik analiz kullanılmıştır. Araştırmanın sonunda öğretmenler ABİDE projesinin, öğrencilerin zihinsel becerilerinin ortaya çıkarılmasında, kendilerini ifade etmelerinde, okuduğunu anlama ve dinledikleriyle ilgili çıkarım yapmalarında etkili olduğunu belirtmişlerdir. Bunun yanı sıra günlük hayatta karşılaşılan problemleri çözmede yol gösterici olmasında, anlama ve yorumlama gibi bilişsel düzeyleri arttırabilmesinin ve öğrencilere tecrübe kazandırmalarında etkili olduğunu vurgulamışlardır.

Anahtar sözcükler: Akademik becerilerin izlenmesi değerlendirilmesi, üst düzey düşünme beceriler, öğretmen görüşleri.

Abstract

The Ministry of National Education has developed a project for monitoring, researching, and evaluating educational activities. This project is called the Monitoring and Evaluation of Academic Skills (MEAS) project. Through this project, it is aimed to monitor the academic skills of students. Within the scope of this purpose, it can be said that students focus on measuring high-level thinking skills such as critical thinking, creative thinking and problem solving. Since teachers are practitioners and planners in learning environments, it is thought that it is important to get their opinions about the MEAS project. The research conducted in this direction aims to make an original contribution to the literature based on the opinions of the teachers who took part in the project in order to better observe the contributions of the project and to better reveal the shortcomings of the project. The purpose of this research is to determine the opinions of secondary school teachers about the MEAS project. This research was conducted with the phenomenology design. The research participants consist of 15 teachers from different branches working in Van providence during the 2023-2024 education-teaching year. Participants were determined according to easily accessible sampling which is one of the purposeful sampling methods. The data of the research were collected with a structured interview form consisting of eight open-ended questions. Content analysis, a type of qualitative analysis, was used to analyze the collected data. At the end of the research, teachers stated that the MEAS project was effective in revealing students' mental skills, expressing themselves, understanding what they read and making inferences about what they listened to. In addition, they emphasized that it is effective in providing guidance in solving problems encountered in daily life, increasing cognitive levels such as understanding and interpretation, and helping students gain experience.

Key words: Monitoring and evaluation of academic skills, higher order thinking skills, teachers' opinions.

Teşekkür

Bilimsel araştırmalar, özünde toplum faydasını gözeten, bazen bir tez çalışması bazen de bir makale çalışması olarak gerekse yeni fikirleri ortaya sunarak gerekse de var olan bilgileri derleyerek teoride ve pratikte yol gösterici olan değerli çalışmalardır. Bilimsel araştırmaların, güncel konulara yönelerek arttırılmasının ve özellikle eğitim hayatının baharında olan değerli öğrencilere katkı sunacak çalışmalara yönelmenin gelecek için daha faydalı olacağını düşünmekteyim.

Eğitim bilimleri alanında ele alınan bu tez çalışmasının, eğitim hayatına güzel katkılar sunacağını temenni eder ve yapılan çalışmada bana yardımcı olup değerli bilgi ve tecrübeleriyle yönlendiren, emeği fazlasıyla geçen, iyi niyetini esirgemeyen değerli danışmanım Doç. Dr. Hasan BAKIRCI hocama sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Tez Savunma Sınavında jüri olarak önemli katkılarda bulunan Prof. Dr. Naki ERDEMİR ve Doç. Dr. Yılmaz KARA hocalarıma çok teşekkür ederim.

Eğitim hayatımın ilk gününden itibaren maddi-manevi desteklerini eksik etmeyen, her sürecinde yanımda olan, bu sürecin her anında sabırla yanımda duran, her zaman bana inanan, her adımda varlıklarından güç aldığım en başta abim İsmail TATLI' ya, bana her zaman güç veren kadınların gücünü kanıtlayan biricik annem Şükrüye TATLI' ya ve değerli aileme sonsuz teşekkür ediyorum...

***“Eğitim hayatım boyunca benden hiçbir desteğini esirgemeyen canım ailem,
sizleri çok seviyorum...”***

İçindekiler

Öz.....	ii
Abstract.....	iii
Teşekkür.....	iv
Tablolar Dizini.....	viii
Simgeler ve Kısaltmalar Dizini.....	ix
Bölüm 1 Giriş.....	1
Problem Durumu.....	1
Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	5
Sayıltılar.....	7
Sınırlılıklar.....	7
Tanımlar.....	8
Bölüm 2 Araştırmanın Kuramsal Temeli ve İlgili Araştırmalar.....	9
Fen Eğitimi.....	9
Milli Eğitim Bakanlığının Eğitim Teknolojileri İle İlgili Projeleri.....	12
Akademik Becerilerin İzlenmesi ve Değerlendirilmesi (ABİDE).....	24
Alan Yazın Taramasının Sonucu.....	31
Bölüm 3 Yöntem.....	33
Araştırmanın Modeli.....	33
Katılımcılar.....	33
Veri Toplama Aracı.....	35
Araştırmanın Geçerliliği ve Güvenirliği.....	36
Verilerin Analizi.....	37
Bölüm 4.....	39
Bulgular ve Yorum.....	39
Bölüm 5.....	54
Sonuç, Tartışma ve Öneriler.....	54
Kaynaklar.....	60
EK-A: Etik Beyanı.....	69

EK-B: Yüksek Lisans Tez Çalışması Orijinallik Raporu	70
--	----

Tablolar Dizini

Tablo 1 <i>ABİDE ile İlgili Yapılan Çalışmalar</i>	20
Tablo 2 <i>TIMSS ve PISA ile İlgili Yapılan Çalışmalar</i>	27
Tablo 3 <i>Çalışmaya Katılan Öğretmenlerinin Demografik Özellikleri</i>	34
Tablo 4 <i>Çalışmaya Katılan Öğretmenlerinin Demografik Özellikleri</i>	39
Tablo 5 <i>ABİDE Projesinin Amaçlarına Yönelik Bulgular</i>	41
Tablo 6 <i>ABİDE Projesinin Öğrencilerin Akademik Başarılarına Katkısı</i>	43
Tablo 7 <i>ABİDE Projesinin LGS'de Öğrencilerin Başarısına Katkısı</i>	45
Tablo 8 <i>ABİDE Projesinin Ortaokul Öğrencileri İçin Önemi</i>	46
Tablo 9 <i>MEB'in Eğitim Vizyonuna Göre ABİDE Projesinin Uygunluğu</i>	47
Tablo 10 <i>ABİDE Projesinin Sınırlılıkları</i>	49
Tablo 11 <i>ABİDE Projesinin, Geliştirilmesi İçin Atılması Gereken Adımlar</i>	51

Simgeler ve Kısaltmalar Dizini

ABİDE: Akademik Becerilerin İzlenmesi ve Değerlendirilmesi

DPT: Devlet Plânlama Teşkilatı

EBA: Eğitim Bilişim Ağı

FATİH: Fırsatları Arttırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi

LGS: Liselere Geçiş Sistemi

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

OECD: Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü

ODSGM: Millî Eğitim Bakanlığı Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü

PISA: Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı

T.C.: Türkiye Cumhuriyeti

TIMSS: Uluslararası Matematik ve Bilim Trendleri Araştırması

vb.: ve benzeri

vd.: ve diğerleri

Bölüm 1

Giriş

Yapılan çalışmanın bu bölümü; araştırmayla ilgili problem, amaç ve önemi kapsamaktadır. Bunun yanı sıra araştırmmanın temel problemine, alt problemlerine, varsayımlarına, sınırlılıklarına, araştırma ile ilgili tanımlara yer verilmiştir.

Problem Durumu

Değişimin ve gelişimin sürekli yaşandığı 21. yüzyılda beliren teknoloji, ekonomi ve bilim gelişmeleri, toplumsal ihtiyaç olarak bilinen bireysel özellikleri değiştirmekte, bu nedenle ülkeler de eğitim sistemlerini geliştirme ihtiyacı duymaktadır (Gray, 2016). Toplumsal ihtiyaç olarak bilinen bireysel özellikler; liderlik, analitik düşünme, eleştirel düşünme, inovasyon, problem çözme, bireyler arası iletişim, karar verme becerilerine sahip olma ve değerlendirme yapabilmektir. Harari (2018) göre de her konuda bilgili olandan ziyade ihtiyaç duyulan bilgiyi nasıl ve nereden alacağını bilen, bilgiyi anlamlandırabilen, seçici davranan, bilgiyi kullanabilen, bilgiyi gerçek hayatla ilişkilendirebilen, öğrenmeyi öğrenme çabası içerisinde olan kişilere gerek duyulduğunu ifade etmektedir. Tüm bu özellikleri bünyesinde barındıracak kişilerin yetiştirilebilmesi ise eğitim sistemlerine ve eğitimcilere bağlı olmaktadır (Arı, 2014). Nitelikli kişilerin yetişmesinde iyi bir ölçme ve değerlendirmeye ihtiyaç bulunmaktadır.

Öğrencilerin uluslararası sınavlarda göstermiş oldukları performanslar ve ulusal boyutta yapılan ölçme ve değerlendirmeler, eğitim sistemlerinin hedeflerine ne oranda ulaşıldığını belirlemek ve kalite değerlendirmelerinde önem arz etmektedir (Gürbüz, 2016). Bu doğrultuda ülkelerin yapmış oldukları ulusal sınavların sonuçları, eğitim sistemlerindeki değerlendirmelerde ve geliştirmelerde temel veri görevi görmektedir (Education Information Network in the European Community [Eurydice], 2009).

Ulusal sınavlar, Türkiye’de şimdiye kadar, yalnızca öğrencileri üst kademelere yerleştirmek maksadıyla yapılmaktaydı. Dolayısıyla şimdiye kadar ulusal eğitim sistemlerinin değerlendirmesine yönelik bir amaç içerisinde olunmamıştır (Gürbüz, 2016). Ulusal düzeyde gerçekleştirilen faaliyetlere

bakıldığında Milli Eğitim Bakanlığı'nın en fazla yaptığı uygulamaların, ortaöğretime geçiş için yapılan merkezi sınavlar olduğu görülmektedir. Kuşkusuz yapılan ulusal düzeydeki merkezi sınavlar, belli başlı nedenlerden dolayı ortaya çıkmaktadır. Bu nedenlerin en başında gelen nedenlerden birisi kalite bakımından okullar arasında önemli farkların olmuş olmasıdır. Talebin daha fazla olduğu okulların daha iyi eğitim veren kurumlar olması bunun en önemli göstergesidir. Fazla talep olan okullardaki kontenjan eksikliği, öğrenci seçme ve yerleştirme sürecini gerekli kılmıştır. Arzın ve talebin dengesi açısından ortaya çıkan bu süreç neticesinde, toplumsal olarak eleştirilen merkezi sınavların uygulanmasına başlanmıştır (Büyüköztürk, 2016). 2014 yılı itibariyle bu eksikliklerin giderilmesi için bir adım atılmış ve 2016 yılında Akademik Becerilerin İzlenmesi ve Değerlendirilmesi (ABİDE) Projesi uygulanmaya başlanmıştır (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2017). Millî Eğitim Bakanlığı'nın yayımlanan raporuna göre ABİDE, “ortaokuldaki sekizinci sınıf öğrencilerinin normal eğitim süresince kazandıkları bilgileri ve becerileri kullanabilme yeteneklerinin ölçülmesi için yapılan bir durum belirleme çalışmasıdır” şeklinde tanımlanmaktadır (MEB, 2019).

ABİDE projesi, ders içeriği ve kazanımları dikkate alındığında Uluslararası Matematik ve Bilim Trendleri Araştırması (TIMSS), yetenekler ve beceriler ölçme açısından ise Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı (PISA) ile benzerlik göstermektedir (MEB, 2017). Bu sınavlar, genel olarak öğrencilerin motivasyonları, tutumları ve öz görüşleri; öğretmenlerin nitelikleri, öğrenme stilleri, okul ortamları ve aileleri hakkında yapılan anketlerle belirlenmektedir. Uluslararası yapılan ölçütlerle (PISA ve TIMSS ile karşılaştırıldığında) değerlendirildiğinde sınavlardan elde edilebilecek tecrübe ile ulusal ve uluslararası eğitim-öğretimde yenilikçi politikaların üretilmesine katkı sağlanması beklenmektedir (Selvi, 2020).

ABİDE programı PISA ve TIMSS'ten farklı olarak Fen Bilimleri, Matematik, Türkçe ve Sosyal Bilgiler olacak şekilde dört farklı dersin göz önünde bulundurulmasıyla hazırlanmıştır (MEB, 2017). PISA fen okuryazarlığının, matematik okuryazarlığının ve okuma becerilerinin olduğu üç alan üzerinden, TIMSS ise fen ve matematik olmak üzere iki alan üzerinden değerlendirme

yapmaktadır. ABİDE ise bu sınavlardan farklı olarak dört dersten değerlendirme yaparak daha geniş öğretim alanı içinde ölçmeler yapmaktadır.

Eğitim sisteminde öğretim programının amacı, öğrencilerin okul hayatında ne kadar öğrenebildiklerinden çok, gerçek hayatta öğrendikleri bilgilerin neler olduğu ve bunların ne kadarını elde edebildiklerine odaklanmaktır. Bu durumda öğrencilerin öğrendiklerini günlük hayata ne kadar aktarabildiklerini belirlemek adına üst düzey zihinsel becerilerin ölçülmesini gerekli kılmıştır. Çünkü ülkemizde yapılan sınavların belli bir döneme kadar öğrencilerin okul hayatlarında öğrendiklerini günlük hayata aktaramadıklarını, eksik ve yetersiz kaldıklarını göstermektedir (Selvi, 2020). Yaşanan bu durumlardan sonra 2016 yılında bir takım planlar ve proje geliştirilmiştir. Bu projelerden birisi de kuşkusuz üst düzey zihinsel ve bilişsel becerileri ölçmek ve eksiği kapatmak için geliştirilen sınavlardan birisi olan ABİDE projesidir. Dolayısıyla ABİDE projesi hakkında öğretmen görüşlerinin alınması alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Her bir il için temsili bir örneklemin belirlendiği ABİDE uygulaması, bittikten sonra sonuçlar, il milli eğitim müdürlükleri tarafından belirlenmekte, sonuçlar ve raporlar, kamuoyuyla paylaşılacak üzere milli eğitim bakanlığı tarafından hazırlanmaktadır. Her il için sunulan raporlara ve sonuçlara göre her il kendi eğitim profiline göre geri bildirim elde etmektedir. İki senelik periyotta yapılan proje, sekizinci sınıf seviyesindeki iki uygulamadan ele geçen sonuçların karşılaştırılmasıyla 2018 yılı sonuçlarının, 2016 yılı sonuçlarından yüksek olduğu anlaşılmıştır (MEB, 2017). MEB'in gelecek hedefleri arasında ABİDE'nin 4, 8 ve 10. sınıfları kapsayacak şekilde öğrencilerin üst düzey düşünme becerilerinin belirlenmesi ölçülmesi yer almaktadır.

Öğretmenlerin ve yöneticilerin kıdemine bağlı olarak mesleki deneyimlerin artması, öğrencilerin de akademik becerilerinin artmasını sağlamış ve ABİDE araştırması kapsamında öğretmen ve yönetici anketlerinden elde edilen bu verilere ait analiz sonuçları, önemli bulgular olarak kaydedilmiştir (MEB, 2019c; MEB, 2019; MEB, 2017). ABİDE projesinin genel amacı, öğrencilerin üst düzey zihinsel özelliklerine sahip olma durumlarını belirlemek, geliştirmek ve bunu sağlamak için de farklı madde formatlarını kullanmaktır. Bu genel amaçlar doğrultusunda ulaşılmak istenen alt amaçlar ve hedef ise şöyle belirtilmiştir:

- Fen ve Teknoloji Bilimleri, Matematik Bilimleri, Türkçe ve Sosyal Bilimler alanında sekizinci sınıf düzeyindeki öğrencilerin zihinsel becerilerinin, hangi seviyede olduğunu ölçmek,
- Öğrenci başarısında etkili olan duyuşsal özellikleri, okul ve aile ile ilgili özellikleri ortaya çıkarmak,
- Öğrencilerin yeterli düzeylerini ortaya koyan bir puanlama ve değerlendirme sistemi kurarak puanların anlam kazandığı bir yapı oluşturmak,
- Bu ölçümlerin akabinde periyodik şekilde yapılacak bu uygulamayla öğrencilerin değişimlerinin ve gelişimlerinin, süreç içerisinde eğitim sistemine yansımalarını ortaya koymaktır (MEB, 2017).

ABİDE projesinin amaçları göz önünde bulundurulduğunda öğrencilere üst düzey düşünme becerileri kazandırmanın hedeflendiği görünmektedir. Bu açıdan bakıldığında özellikle öğretmenlerin eğitim ve öğretimde aktif olmaları göz önüne alınarak öğretmenlerin, ABİDE projesi hakkındaki düşüncelerinin, öğrenciler üzerindeki yansımalarını ortaya çıkarabilmek açısından çalışmanın önemli olduğu düşünülmektedir.

Dünyadaki koşulların değişimine bağlı olarak MEB bünyesinde yapılan uygulamaların etkilerini incelemek, bu etkilere bağlı olarak bakanlık açısından yaşanan gelişmelerin ve değişimlerin nedenlerini ele almak ve ilgili akademilerde, araştırmacılar ve öğretmenlerde farkındalık sağlayarak sonradan yapılacak çalışmalara kılavuz oluşturmak açısından bu çalışmanın, alan yazına değerli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

Konuyla ilgili alan yazı incelendiğinde ABİDE projesinin Fen Bilimleri, Matematik, Türkçe Ve Sosyal Bilimler olmak üzere dört ders açısından öğrencilere sağladığı katkıları inceleyen çalışmalara rastlanmamıştır. Çalışmalar, genellikle ABİDE'nin tek ders özelinde öğrencilere sağladığı katkıları ele almakta ve bu doğrultuda ders kitaplarındaki ölçme değerlendirme sorularının, yazılı sınav sorularının ya da öğrenci, aile, sınıf ve okul etkileşimine yönelik etkilerin incelendiği görülmektedir. Yapılan çalışmaların genelinde ABİDE projesinin, öğrencilere “üst düzey düşünme becerisi kazandırma, akademik becerilerini arttırma, derse katılma motivasyonunu arttırma, konuları kavrama gücünü

arttırma, akıl yürütme becerilerini arttırma, değerlendirme yeteneklerini arttırma vb.” durumlarda olumlu katkılar sağladığı görülmektedir (Akıncı, 2020; Aksakal, 2019; Bakır, 2018; Çalık, 2020; Sezer, 2018; Uran, 2019). Söz konusu çalışmalardan farklı olarak ABİDE projesinin, öğrenciler üzerindeki bu olumlu etkilerinin nedenlerini derinlemesine ortaya çıkarmak adına öğretmen görüşlerine başvurmanın, bu çalışmayı diğer çalışmalardan ayıran önemli bir özellik olduğu söylenebilir. Fen eğitimi alanında olması gereken gelişmeler ve yaşanan bir takım gelişmelere doğru orantılı olarak uygulandığı varsayılan ABİDE projesinin, öğrenme ortamında kullanılmasının öğretmen görüşlerine göre belirlenmesi önemli ihtiyaç haline gelmiştir. Bu kapsamda araştırmanın odak noktası ABİDE’nin var olmasının en temel nedenlerinden biri olan eğitim ve günlük yaşam arasındaki ilişkinin ortaya çıkarma önem arz etmektedir. Yukarıda belirtilen bilgiler ışığında araştırmanın temel problem, *“ABİDE projesi hakkında farklı branşlardaki öğretmenlerin görüşleri nelerdir?”* şeklinde tanımlanmıştır. Bu temel soru bağlamında aşağıdaki alt problemlere yönelik cevaplar aranmıştır.

1. ABİDE projesinin ortaya çıkma sebepleri nelerdir?
2. ABİDE projenin TİMSS ve PISA sınavlarında farkı nelerdir?
3. ABİDE projesinin ortaokul öğrencilerin önemi konusundaki öğretmenlerin düşünceleriniz nelerdir?
4. ABİDE projesinin öğrencilerin derslerindeki akademik başarılarına etkisi nedir?

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Günümüz dünyasında gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin ekonomilerinin gelişmesine katkı sağlayan, toplum refah düzeyinin gelişmesine öncülük eden, kendi kültürlerinin özümsemesini sağlayan ve konuda çaba sarf eden, diğer toplumlarla ve kendi toplumuyla iletişimde empati kurabilen insan gücü yetiştirmek ve kendini geliştiren bireylerin yetişmesi ancak eğitim kalitesinin artırılması ile gerçekleştirilebilir. Bu sebeple ülkelerin, eğitimin geliştirilmesi için gerekli çalışmaları yapmaları gerekmektedir (MEB, 2009). Değişen dünyamızda eğitim, bilim ve teknoloji gibi alanlarda ülkeler hızlı değişim ve gelişme göstermektedir. Ülkeler bu gelişmelere ayak uydurabilmek ve çağın beklentilerine

cevap bulabilmek için eğitim sisteminin geliştirmeye çalışmaktadır. Ülkelerin kendilerini geliştirmedeki en büyük adım ise eğitimidir. Bu nedenle ülkelerdeki eğitime verilen önem gün geçtikçe artmaktadır. Değişen dünyamızda dünyayı daha yakından tanımak ve ayak uydurabilmek için, araştırma ve sorgulamayı seven, aldığı eğitimi günlük hayat ile bağdaştırabilen, öğrendiklerini günlük hayata transfer edebilen özgüven duygusu yüksek bireyler yetiştirmek için eğitim sisteminde değişikliklere gitmektedir (Kaya, 2022). Ölçme ve değerlendirme, öğrenme sürecinin ve öğretim programlarının önemli bir ögesidir. Sadece okul hayatındaki başarıyı ölçmesi değil aynı zamanda bir bütün olarak eğitim-öğretim hayatını da kapsayan bir ölçme ve değerlendirme programı önem arz etmektedir. Etkililiğı kanıtlanmış olan bir ölçme ve değerlendirme programı, eğitim-öğretim hayatında kanıta dayalı daha net sonuçların alınacağı ve eğitim-öğretimin önemli bir bileşeni durumuna getirebilir (MEB, 2017).

Milli Eğitim Bakanlığı, ABİDE adı altında Fen Bilimleri, Matematik, Sosyal Bilimler ve Türkçe alanlarında sekizinci sınıf öğrencilerine yönelik bir sınav yapmaktadır. Ulusal sınavlar eğitim sisteminin geliştirilip ve değerlendirilmesi için ilk öncelik olarak ele alınmaktadır (MEB, 2017). Türkiye'nin de PISA ve TIMSS gibi üst düzey düşünme becerilerini ölçmek için ABİDE programını uygulamaya koyması eğitim-öğretim ile ilgili araştırmalara önem verdiğini göstermektedir (Kaya, 2022). Ülkemizin ilk kapsamlı tarama araştırması olan ABİDE de ulaşılan sonuçların yorumlanması, çözüm önerilerinin getirilmesi ve önerilerin uygulanması eğitim sisteminin geliştirilebilmesi adına önemli ve gerekli görölmektedir. Bu kapsamda ABİDE sonucunda öğrencilerin yarısından fazlasının temel altı, temel ve orta düzeyde olduğunun tespit edilmiştir (MEB, 2019d). Öğrenci başarılarına etki eden ve eğitimin önemli bileşenlerinden olduğu düşünülen öğretim programı, ders kitabı ve öğretmenlere ait ölçme değerlendirme araçlarının incelenerek ABİDE'de belirlenen üst düzey becerileri kazandırmada ne kadar yeterli olduğunun saptanması ihtiyacını ortaya çıkarmıştır. Ülkemizde Milli Eğitim Bakanlığı'nın öğrencilerin akademik becerilerini değerlendirip eğitime projesinin katkılarını gözlemleyerek bunun nasıl geliştirilebileceğini farklı metotlarla inceleyerek faydalar elde etmek hedeflenmektedir. Bilimsel çalışmaların, öğretmen ve okul yöneticileri tarafından incelenmesinin ve uygulama sonuçları ile saha uygulamalarının

entegrasyonunun önemli olduğu göz önünde bulundurularak okuldaki ve sınıf içindeki eğitsel süreçlerin biçimlendirmesinde bu çalışmada yer alan bulguların öğrencilerin eğitim programlarının hedeflerine ulaşmasında ve 21 yy. becerilerini edinmeleri sürecinde önemli bir rol oynayacağı varsayılmaktadır (Akıncı, 2020). Öğretmen ve okul yöneticilerinin yanı sıra eğitim fakültelerinde görev yapan akademisyen ve araştırmacıların da bu çalışma sonuçlarını incelemelerinin ve bu çalışmanın ilgili öğretmen adaylarında farkındalık oluşturmalarının öğretmen adayları için önemli olduğu düşünülmektedir. Dolayısıyla bu çalışmanın sayıltıları ve sınırlılıkları aşağıda verilmiştir.

Sayıltılar

1. Veri toplama araçlarına cevap verilirken öğretmenlerin, kendi düşüncelerini yansıttıkları,
2. Görüşmelerde kendi düşüncelerini yansıtan öğretmenlerin, uzmanlık alanlarında yeterli oldukları,
3. Araştırma ölçeğindeki soruların, istenilen cevapları almada yeterli oldukları varsayılmaktadır.

Sınırlılıklar

1. 2023-2024 eğitim öğretim yılı ikinci dönemi yapılan araştırmadan elde edilen bulgular ile sınırlıdır.
2. MEB'in ABİDE projesi değerlendirmelerinde çalışan öğretmenlerle sınırlıdır.
3. Araştırma 15 kişi ile sınırlıdır.
4. Coğrafik açıdan tek ilde uygulanmıştır.
5. ABİDE uygulamalarıyla sınırlıdır.
6. Eğitimi düzeyi açısından sekizinci sınıf öğrencilerine yönelik bir araştırmayla sınırlıdır.

Tanımlar

Bilimsel araştırmalar, genellikle söz konusu araştırmanın kapsamını daha belirleyici hale getirebilmek için konuyla ilgili kavramları ele almaktadırlar. Bu sayede yapılan araştırmalar, konunun kavramsal açıdan daha iyi anlaşılmasını sağlamaktadır.

Yapılan araştırmada da kavramsal yapının daha iyi anlaşılabilmesi için konuyla ilgili kavramlar aşağıda kısaca tanımlanmıştır:

ABİDE: Öğrencilerinin zihinsel becerilerinin ortaya konulması ve öğrencilerin başarılarıyla ilişkili öğrenci, öğretmen ve okul özelliklerinin belirlenmesi için yapılan bir proje olarak tanımlanmaktadır.

TIMSS: Öğrencilerin matematik ve fen alanlarında kazandıkları bilgi ve becerilerin değerlendirilmesine yönelik bir tarama araştırmasıdır.

PISA: Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) tarafından üçer yıllık dönemler hâlinde, 15 yaş grubundaki öğrencilerin kazanmış oldukları bilgi ve becerileri değerlendiren bir araştırmadır.

Fen Eğitimi: Öğrencilerin bilginin tabiatını düşünebilmesi, mevcut bilgi birikimini anlamayabilmesi ve yeni bilgiler üretebilmesi ile ilgili bir süreçtir.

Bölüm 2

Araştırmanın Kuramsal Temeli ve İlgili Araştırmalar

Fen Eğitimi

Fen bilimleri dersleri birçok ülkede olduğu gibi Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ve İngiltere’de 19. yüzyılda öğretilmeye başlamasına karşın önem kazanması 20. yüzyılın ikinci yarısına kadar uzanmaktadır (İçme, Yıldırım ve Büyük, 2021). Özellikle Amerika, Rusya ve Japonya İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra savaşta yıkılan ülkeleri yeniden inşa etmek, dengeleri lehine çevirmek ve güç kavramının yeni desteğinin bilim ve teknoloji olması fen bilimlerine yönelik bakış açısını değiştirmiştir (Doğru, Gençosman, Ataalkın ve Şeker, 2012). Uzun teknolojilerindeki gelişmelerle birlikte insanlar sadece bireysel veya ulusal refahlarını değil, tüm dünyanın hatta belki de farklı bir dünyanın refahını sağlamanın yolunu fen biliminde aramaya başlamışlardır. Bu durum ülkelerin revize ettiği öğretim programları ile modern bilimin ortaya çıkmasını sağlamıştır (Sözbilir ve Canpolat, 2006).

Türkiye’de fen eğitimi çalışmaları çeşitli ülkelerin müfredatlarının bir parçasıdır. Bu durum, müfredatta bulunan öğretim programlarının eğitim sistemine uyumu ile başlamıştır (Aydın, 2007). 1960’lara kadar önerilerini almak üzere Türkiye’ye davet edilen yabancı eğitimciler tarafından hazırlanmıştır. John Dewey’in (1924) raporu çalışmalarda ön plana çıkmıştır (Bal, 2010). 1948’de hayat bilgisi, tabiat bilgisi, aile bilgisi, tarım-iş üniteleri ile oluşturulan fen dersleri 1964’te ilk fen lisesinin kurulmasıyla daha kapsamlı hale gelmiştir. İlkokul müfredatında dersin adı 1968’de “Fen ve Doğa Bilimleri”, 1974’te “Bilim” ve 2005’te “Bilim” idi. 2013 yılında “Bilim ve Teknoloji”, 2013 yılında “Bilim” olmuştur. Dersin adı gibi dersin amacında yapılan değişiklikler dersin içeriğini de etkilemiştir (Kul, Kızılay ve Öner, 2021). Bu dersin içeriğindeki değişiklikler aşağıda sıralanmıştır:

- Fen ve Doğa Bilimleri programının, 1968 yılında temel amacı çevreyi tanımak ve uyum sağlamak olduğundan gözlem kavramına önem verilmiştir. Bilgi boyutu önemli programlara, ezbere ve tekrara dayalıdır (Kul vd., 2021).

- Fen Bilimleri Öğretim Programı 1992’de bilgi düzeyinin ötesine geçememesine rağmen, neden-sonuç ilişkisini sorgulama amacı etkiliydi (Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), 1992).
- Fen müfredatı 2000 yılında analitik olmaktan çok pragmatiktir. Öğrenci merkezli bir eğitim anlayışını benimsemek, dolayısıyla aktaran değil yönlendiren kişi olarak öğretmenin rolü, değiştirilip tanımlanmıştır. Programa analiz ve sentez düzeyinde soruların eklendiği ölçme etkinlikleri ile eleştirel düşünme becerilerini kullanabilen bireyler hedeflenmiştir (MEB, 2000).
- Fen ve teknoloji öğretim programında 2005’te fen ve teknoloji okuma yazma, sorgulama, problem çözme, yaşam boyu öğrenme eleştirel düşünme ve bilim-teknoloji-toplum ve çevre gibi beceriler öğrenme alanları oluşturulmuştur. Öğrenciye bilgi satın alma ve üretim sürecinden sorumluluk bilinci verilmiştir (MEB, 2005).
- Fen programında 2013 yılı itibariyle kazanım sayısı azalarak (%65 oranında), ünite isimleri değiştirilmiş, fen okuryazarı bireyler tanımlanmıştır. Bireyin sorumluluğuna öncelik verilmiş ve beceri boyutuna vurgu yapılmıştır (MEB, 2013).

Öğretim programı içinde 2018 yılında yer alan fizik, kimya, biyoloji, fen bilimleri dersleri astronomi, çevre bilimi, yer bilimi ve bilim ve mühendislik uygulamaları hakkında temel bilgileri vermeyi amaçlamıştır. Bu amaçla öğrencilerin bilimsel süreç, yaşam, mühendislik ve tasarım becerilerini doğada ve yakın çevresinde kullanma becerilerine sahip olmaları istenmiştir. Öğrencilerin, olayları açıklamak ve sorunlara çözüm bulmak için bu becerileri kullanmaları beklenmiştir (MEB, 2018).

Eğitimde Teknoloji Kullanımı

Teknolojideki değişimler her geçen gün gelişmekte ve farklılaşmaktadır. Bununla birlikte eğitimi ve donanımlı insan kavramları da değişmektedir. Gelişmiş ülkelerde, eğitim ortamlarında bilgi teknolojisi araçlarının kullanılmasının öğrenmeye katkı sağladıkları anlaşıldıktan sonra eğitim ortamları için kullanılacak araç ve gereçlere büyük bütçeler ayırdıkları görülmektedir (Balci,

2013). Gelişen teknoloji ile toplumdaki değişimleri kontrol eden ve oryantasyon misyonu eğitim kurumlarına ait olduğundan gelişen teknolojiye uyum sağlayarak kullanılmalıdır (Karahan, 2001).

İlerleme hedefiyle yenilikçi yaklaşıma ve gelişime açık toplumlar sorgulayan, üreten ve yaratıcı düşünen insanlar yetiştirmeyi amaçlamaktadırlar. Böylece bireyler, bilgi teknolojileri ile zenginleştirilmiş eğitim kurumlarına erişim imkânına sahip olmaktadır. Böylece teknolojiye ilgi artmaktadır (MEB, 2007). Bilişim teknolojilerinin insanlığa sağladığı en önemli faydalardan biri merak edilen bilgiye anında ulaşabilmektir. Bu durum sosyal ve ekonomik statülerinden bağımsız olarak bireyleri, bilgiye ulaşma noktasında eşitlemiştir (Şeker, 2005).

Ülkemizde bilişim alanında her yıl teknoloji, araç ve gereçlerin eğitime entegre edilmesi ve bunun için bütçe ayrılması önem teşkil etmektedir. Bireyler, hızla gelişen teknolojiye hayatın her alanında uyum sağlamaktadırlar. Aynı zamanda bireyler çalışırken bu teknolojileri etkin bir şekilde kullanmaktadırlar. Ülkemizde bu teknolojileri kullanabilen, bilgi ve becerilerini problem çözme odaklı diğer insanlara aktarabilen bireylere ihtiyaç duyulmaktadır (Ataseven, 1993).

Teknolojinin gelişmesiyle birlikte eğitim teknolojilerinin gelişimi artmış ve eğitimde bilgisayarlara geçiş hızlanmıştır. Eğitim ortamlarında kullanılan eğitim teknolojileri ile birlikte ders içerikleri, materyalleri, programları ve araçları kullanıldığında bunların eğitim üzerindeki etkilerinin ve faydalarının arttığı vurgulanmıştır (Seferoğlu, 2006). Eğitimde teknolojiyi kullanmak, bilgiyi eğitim ortamlarına aktarmak herkesin erişebileceği bilgisayarlar ve bilgi teknolojileri ile daha kolay ve daha hızlı olmaktadır. Bu durum, her birey için fırsat eşitliğinin sağlanması açısından önem teşkil etmektedir. Eğitim ortamlarında teknolojiyi kullanmak üzere yetiştirilen kişiler daha özgüvenli, araştıran, sorgulayan ve düşüncelerini ifade eden bireyler olmaktadır. Düşüncelerini özgürce aktarılabilen, yenilikçi, üretken ve topluma üst düzeyde fayda sağlayan hedeflere sahip bireylerin eğitimini sağlanabilmektedir. Bu yetişen bireyler, ülke refahına ve toplumların belirledikleri hedeflere önemli katkılar sağlamaktadırlar (Çağlar, 2012).

Milli Eğitim Bakanlığının Eğitim Teknolojileri İle İlgili Projeleri

Ülkemizde eğitim teknolojileri alanındaki çalışmalar cumhuriyetin ilk dönemlerinde yapılmıştır. 1970’li eğitim sistemindeki bazı araçların ve gereçlerin Milli Eğitim Bakanlığı aracılığıyla kullanıldığı görülmüştür. Kullanılan teknolojiler eğitim ile birlikte geliştirilmiş ve kullanılmaya başlanmıştır. Bu dönemde Milli Eğitim Bakanlığı’nın okullardaki teknolojik eksiklikleri gidermeye başlamasıyla eğitimde teknoloji kullanımına tam geçiş yapıldığı söylenebilir (Akkoyunlu, 1998).

Eğitimde teknoloji kullanımının tam olarak başlatılması teknolojiyi kullanabilen ve transfer edebilen öğretmenlere olan ihtiyacı da doğurmuştur. Bu nedenle üniversiteler, teknolojiyi kullanabilen ve donanımlı öğretmenleri yetiştirmek için eğitim teknolojilerini eğitimle bütünleştirebilen nitelikli bireyler yetiştirmeye yönelik programlar açmıştır (Akkoyunlu, 1998). Milli Eğitim Bakanlığı’nın eğitimde teknoloji kullanımına yönelik yaptığı çalışmaların başlıca amaçları aşağıda verilmiştir (MEB, 2020):

- Eğitim kalitesini artırmak,
- Çağdaş eğitim düzeyine ulaşmak,
- Eğitim-öğretimde teknoloji ve bilişim çağını takip etmek,
- Gelişen teknolojiyi hayatın her alanında kullanabileceğiniz düzeye ulaşmak,
- Evrensel ve milli düşünebilen bireyler yetiştirmek,
- Toplumumuzu ve devletimizi geliştirebilecek ve üst düzeyde fayda sağlayabilecek bilgili insanlar yetiştirmek,
- Rekabet ve üretimi arttıracak bireyler yetiştirmek

Milli Eğitim Bakanlığı da bu amaçlar doğrultusunda geliştirdiği projelerle teknolojiyi eğitimle birlikte kullanmayı amaç edinmiştir. MEB’in geçmişten günümüze kadar gerçekleşen bazı projelere aşağıda değinilmiştir.

Bilgisayar Laboratuvar Okulu Projesi

Altıncı ve Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planları 1990’lı yıllarda hazırlanmıştır. Söz konusu planların içeriğinde; eğitimde kalite ve verimliliği

artırmak için eğitim ve öğretim yöntem ve yöntemleri ile birlikte kullanılan araç-gereçlerin bilim ile teknolojinin bütünleşmesi ve uygulanması gerektiği vurgulanmıştır. Eğitimde bilgisayar destekli eğitim ve bilgisayar destekli okulların kullanımının artırılması gerektiği belirtilmiştir (DPT, 2007).

Temel Eğitim Projesi

Temel Eğitim Projesi'nin 1998 yılında yürürlüğe girmesiyle ilk kez ilkokulların müfredatına Bilişim Teknolojileri dersi eklenmiştir. Bilişim Teknolojileri dersi daha sonraki kademelerde de ders olarak verilmeye başlamıştır (Sezer, 2011). Temel Eğitim Projesinin amaçları;

- Eğitimde kalitenin artırılması,
- Verimliliğin sağlanması,
- Teknoloji okuryazarlığın artması,
- Öğretmen ve öğrenciler tarafından bilgisayar kullanımının artırılması,

Proje kapsamındaki okullarda bilgisayar laboratuvarı kurularak laboratuvarlara bilişim teknolojileri araç gereçleri (projeksiyon, tepegöz, bilgisayar, televizyonlar vb.) yerleştirilmiştir (Sezer, 2011).

E-Twinning Projesi

E-öğrenme programı, 31 Avrupa ülkesinin Eğitim Bakanlıkları ile işbirliği içinde oluşturulmuştur. Programların ana uygulamaları 2005 yılında uygulamaya konulmuştur. E-Twinning Projesinin asıl amacı, Avrupa ülkelerinde bulunan öğrenci ve öğretmenlerin birbirleri ile etkili iletişim kurabilecekleri güvenilir ve iletişimlerini kolaylaştıracak sosyal bir paylaşım platformunun kurulmasıdır. Bu sayede öğrencilerin ve öğretmenlerin internet ağı üzerinden bilgi alışverişleri kolaylaşmaktadır (MEB, 2020).

Scientix Projesi

Avrupa'da Fen Eğitimi Topluluğu anlamına gelen Scientix Projesi 2009 yılında uygulanmaya başlanmıştır. 2010 yılında araştırmacılara yönelik Scientix portalı, öğretmenler ve öğrenciler, aileler, politikacılar ve STEM eğitimiyle ilgilenen herkese açılmıştır (MEB, 2020).

Türkiye’de STEM eğitimi Scientix Projesi doğrultusunda İnovasyon ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü tarafından projeye ilgilenen öğretmenlerin ve akademisyenlerin katkılarıyla konferanslar ve eğitimler verilmektedir (MEB, 2019). Eğitim kalitesini artırmak amacıyla Milli Eğitim Bakanlığı tarafından geliştirilmiş birçok proje mevcuttur. Günümüzde eğitim ve teknolojiyi kapsayan projelerden biri de Fırsatları Artırma Teknolojiyi İyileştirme Hareketi (FATİH) projesidir.

Fırsatları Arttırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi (FATİH) Projesi

MEB, çevrede kullanılan teknolojileri çağın gerekliliklerine uygun olarak güncellemek adına ve bir yılda eğitim vermeyi amaçlayıp tüm öğrencilere fırsat eşitliği sağlamak üzere Fırsatları Arttırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi (FATİH) Projesini başlatmıştır (MEB, 2020). Bakanlıkça hazırlanmış Proje’nin web sayfasındaki, e-içerik bileşenlerinin haritası göstermektedir ki, üretimin basamaklarında; dersin hedefine göre e-içerik ihtiyaçlarının belirlenmesi, e-içeriklerin geliştirilmesi ve yönetilmesi standartların belirtilmesi, e-içeriklerinin temininde gerekli olan üretim kaynaklarının gelişimine yönelik çalışmaların yapıldığı belirtilmiştir. Yönetsel süreçlerde; e-içeriklerin yönetsel sistemleri, sosyal paylaşım platformu hazırlanması, e-içeriğin arama motoru, etkileşimsel e-kitapların güncellenmesi planlanmaktadır. Destek süreçlerde ise; öğretmenlerin rehber kitaplarının güncellenmesi ve e-içeriğin gelişimine yönelik olarak öğretmenlerin eğitimleri ile ilgili planlar belirtilmektedir (Ekici ve Yılmaz, 2013). FATİH projesi’nde başarılı olmak adına belirlenmiş beş ilke şunlardır (MEB, 2020):

Erişilebilirlik: Tüm paydaşların, eğitimde ve öğretimde araçlardan ve zamandan bağımsız olarak sunulan hizmetlere ulaşabilmesini ifade etmektedir.

Verimlilik: Oluşturulan uygun çalışma ortamları sayesinde öğrencilerin ve öğretmenlerin, kendilerini farklı alanlarda geliştirmesine olanak sağlamayı ifade etmektedir.

Fırsat Eşitliği: Ayrı coğrafyaları paylaşan öğretim ve eğitim paydaşları için uygun hizmeti ve fırsatları sunmayı ifade etmektedir.

Ölçülebilirlik: Teknolojiye bağlı çalışmalar ve yatırımlar neticesinde, gelişimlerin uygun bir şekilde tespitine imkân sağlamayı ifade etmektedir.

Kalite: Eğitimde sunulan bütün çıktıların ve hizmetlerin değerini ölçerek gözle görülür bir şekilde bu değeri arttırmayı ifade etmektedir.

FATİH Projesi'nin yegâne amacı, tüm okulları teknolojik donanım ve teknoloji ile buluşturmak değildir. Verimli kullanılmasını sağlamak, projede yer alan enstrümanlar ile her öğrencinin çalışmalarını, test-sınav istatistiklerini, ilgi duyduğu içerikleri kayıt altına almaktır (MEB, 2020).

Alan yazın incelendiğinde FATİH Projesi ile ilgili yapılmış olan değişik araştırmalara ulaşmak mümkündür. Sarı'ya (2011) göre, somut hayallerin gerçekleşmesi ve somut sorunların çözümü için kararların ve planların hazırlanması, gerekçelerin kamuoyuna bildirilmesi gerekmektedir. Strateji gerektiren projelerde, güçlü yönlerin ve fırsatların neler olduğu bilinmelidir. Stratejik analizlerde; politik yapılabirliğin, çevresel yapılabirliğin, ekonomik yapılabirliğin, teknik yapılabirliğin, mali yapılabirliğin, sosyal yapılabirliğin, paydaşların bakış açısının, diğer projelerle ilişkisinin, aciliyetlerin ve bunların ölçütlerinin göz önüne alınması ve bu sayede sağlıklı stratejilerin oluşturulması gereklidir. Kayaduman, Sırakaya ve Seferoğlu'nun (2011), yaptıkları çalışmada projenin başarısı için öğretim ve eğitim ortamındaki mevcut durumların incelenmesinin ve öğretmenlerde bulunması gerekli olan yeterliliklerin ortaya çıkarılmasının zorunlu olduğu belirtilmektedir. Altan ve Tüzün (2011) ise projenin başarısı üzerine yaptıkları çalışmada öncelikli olarak yapılması gerekenin, sınıfların mevcudunu düşürmektir. Çünkü kalabalık sınıflarda bu projenin uygulanabilirliği oldukça zordur. Doğu ve Güney Doğu Anadolu bölgelerinde sınıfların kalabalıklığı ve öğretmen sıkıntısının yaşandığı belirtilerek öğrenci sayılarına göre Bilişim Teknolojileri (BT) sınıflarının düzenlenmesinin Türkiye'de çok mümkün olmadığı da vurgulanmaktadır. Bu sisteme göre öğretmenlerin iş yükü ve öğretmenlerin rehberlik yapma ihtiyacı da artmaktadır. FATİH projesi kapsamında içeriklere ulaşmak için Eğitim Bilişim Ağı (EBA) kurulmuştur.

Eğitim Bilişim Ağı (EBA)

EBA “veliler, öğrenciler ve öğretmenler için içeriğinde farklı uygulamaları bulunduran, eğitici içerik portalı, sosyal paylaşım alanı ve sosyal öğrenme imkânları sağlayan bir sistemi” ifade etmektedir (Baykal, 2015). EBA’nın güvenilir e-içerikler içermesi ve içeriklerinin yaş gruplarına uygun olması için alanda uzman eğitim firmaları ve kişiler, tarafından hazırlanmaktadır. EBA’nın içeriklerine bütün öğrenciler ve öğretmenler, ücretsiz olarak erişebilmektedirler (Selvi, 2020). EBA, onbeş binden fazla e-içerik sunarak ve onbeş milyondan fazla kullanıcıya ulaşarak, en büyük eğitim platformlarından biri haline gelmiştir (MEB, 2018).

EBA 2012 yılında yayın hayatına başlamış olup, değişen gereksinimlerle yenilerek zenginleşmiş ve dünyanın en büyük içerik hizmeti haline gelmiştir. 2015-2016 eğitim öğretim yılında EBA sisteminin on milyon ilköğretim ve ortaöğretim öğrencisi tarafından kullanıldığı görülmektedir. EBA sistemi, gerek öğretmenlerin gerekse öğrencilerin kullanabileceği eğitim araçlarının yanı sıra, eğitsel içeriklerine de yer veren bir sistemdir. EBA içerisinde, yazı, ses ve resim özelliğindeki kaynakların yanı sıra video anlatımı biçimindeki kaynaklar da yer almaktadır. Dosya yükleme ve dijital alan sağlama, yarışmalar düzenleme, değişik seviyelere uygun dersler, duyurular yapılması ve kullanıcılar tarafından paylaşımların yapılabilme olanağı EBA sistemini zenginleştiren özelliklerden bazılarıdır (Aktay ve Keskin, 2016).

Alan yazın incelendiğinde EBA ile ilgili yapılmış olan değişik araştırmalara ulaşmak olasıdır. Tüysüz ve Çümen (2016) tarafından yapılan bir araştırmada öğrencilerin videoların açılmaması, siteden atılma ya da puanların sıfırlanması gibi sorunlar yaşadığını belirtmiştir. Yapılan bir araştırmada ise, öğrencilerin EBA sisteminin eğitim açısından yeterli olmadığını düşündükleri ve eğitsel içerik bulundurma yönünden zayıf olduğunu düşündükleri bulunmuştur. Ayrıca öğrenciler, EBA’ya içerik yüklemenin zor olduğunu ve öğrencilerin dikkatlerini çekme boyutunda etkisiz kaldığını ifade ederek EBA’yı sık ziyaret etmediklerini belirtmişlerdir. Ateş, Çerçi ve Derman (2015) tarafından yapılan çalışmada EBA’da yer alan videolar incelendiğinde, videoların sınıflara dağılımının eşit olmadığını, videoların süre bakımından yetersiz kalabildiğini, izlenme sayısı olarak bakılınca bu miktarın düşük olduğunu ve bazı videoların sınıf düzeylerine

uygun olmadığını ortaya koymuşlardır. Ekici, Arslan ve Tüzün (2016) tarafından yapılan bir çalışmada ise EBA içeriklerine ulaşabilme süreçlerinde zorluklar yaşanabildiğini ve bunun nedeninin ilgili içeriğin hangi menü altında yer aldığının bilinmemesinden kaynaklandığı bulmuşlardır.

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) Eğitim Vizyonu 2023

MEB Eğitim Vizyonu 2023'ün temel amacı; çağın ve geleceğin becerileri ile donatılmış ve bu donanımı insanlığın iyiliği için harcayabilen, bilime âşık, kültüre duyarlı, meraklı, nitelikli, ahlaklı bireyler yetiştirmektir. Bu alanda ortaya konan başarı hikâyelerini, eğitim alanında yapılacaklarla taçlandırmak amaçlamaktadır (MEB, 2023).

MEB'in 2023 vizyonunda çağın ve geleceğin bilime daha uygun bir planda yürütülmesi hedeflemektedir. Bu doğrultuda MEB'in uyguladığı birçok proje ve uygulama mevcuttur.

Uluslararası Matematik ve Bilim Trendleri Araştırması (TIMSS)

Uluslararası Eğitim Başarılarını Değerlendirme Kuruluşu (IEA-International Association for the Evaluation of Educational Assessment) tarafından yürütülen Uluslararası Matematik ve Bilim Trendleri Araştırması (TIMSS), katılımcı ülkelere eğitim düzeylerini, uluslararası boyutta diğer ülkelerle karşılaştırma imkânı sunabilen ve 1995 yılından bu yana dört yılda bir uygulanan bir sistemdir. TIMSS uygulamasında örnekleme, katılımcı ülkelerin farklı bölgelerinden rastgele seçilen okullardaki dördüncü ve sekizinci sınıf seviyesindeki öğrenciler oluşturulmaktadır (Sarier, 2020). TIMSS öğrencilerin başarılarını belirli bir ölçekte değerlendirmenin yanı sıra, okullarda matematik ve fen bilimleri alanındaki öğrenme ve öğretimin nasıl gerçekleştirildiğini belirlemek ve dünya genelindeki milli eğitim sistemleri arasındaki farklılıkları ölçmek ve değerlendirmek amacıyla da tasarlanmıştır. Bu bağlamda TIMSS'de matematik ve fen başarı testleri ile öğrenci, öğretmen ve okul anketleri kullanılmaktadır. İlgili matematik başarı testinde sayılar, cebir, geometri, veri ve olasılık öğrenme alanlarında sorular yer almakta olup, her öğrenme alanı için bilgi, uygulama ve muhakeme gibi bilişsel süreçlere ilişkin maddeler bulunmaktadır. TIMSS

matematik öğrenci anketlerinde matematik başarısı ile öğrencilerin tutumları, değerleri ve özgüvenleri arasındaki ilişki araştırılmaktadır (Çiftçi ve Yıldız, 2019).

Literatür incelendiğinde, uluslararası sınav sonuçlarına ilişkin son yıllarda yapılan çalışmalarda öğrenci başarısını etkileyen değişkenlerin, temel olarak öğrenci özellikleri, aile özellikleri, okul ve öğretmen özellikleri başlıkları çerçevesinde ele alındığı görülmektedir (Sarier, 2020). TIMSS ile ilgili literatür incelendiğinde farklı değişkenlerin öğrenci başarısında etkili olduğu gözlemlenmiştir.

Türk öğrencilerinin TIMSS 1999 ve 2007 yılları arasındaki algılarını ölçen Bilican, Demirtaşlı ve Kilmen (2011), matematik alanında öğrencilerin matematik konularıyla ilgili sınıf içi öğretim etkinliklerine ilişkin görüşlerini, öz yeterlik algılarını, tutumlarını ve değerlerini karşılaştırmışlardır. Bulgulara göre, öğrenciler, zamanla matematikle ilgili daha olumlu tutumlar geliştirmiş ve yeterlilik düzeyleri artmıştır. Türk eğitim reformu çerçevesinde araştırma yapan Atar ve Atar (2012), öğrencilerin TIMSS 2007 fen başarılarında, sınıfların bilgisayarlarla donatılması ve diğer bazı değişkenlerin etkilerini ele almışlardır. Elde edilen bulgulara göre, bilgisayarlara erişim, sorgulamaya dayalı öğretimi olumsuz etkilerken, öğrencilerin başarılarını olumlu yönde etkilemektedir. TIMSS 2011 verilerini kullanarak araştırma yapan Akyüz (2014) ise Türkiye, ABD, Singapur ve Finlandiya’da sekizinci sınıf düzeyindeki öğrencilerde okul yapısının ve öğrenci özelliklerinin, matematikteki başarıya etkilerini incelemiştir. Sonuç olarak; okul yapısının, evdeki eğitimsel kaynakların ve özgüvenli olmanın, bütün ülke öğrencilerinin başarısında olumlu etkiler gösterdiği görülmüştür.

Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı (PISA)

En büyük uluslararası eğitim araştırma projelerinden birisi ise İktisadi İşbirliği ve Gelişme Teşkilatı (OECD) tarafından üç yıllık aralıklarla yürütülen Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı’dır (PISA). Bu, zorunlu örgün eğitimin sonuna yaklaşan 15 yaşındaki öğrencilerin bilgi ve işlevsel becerilerini ölçmek için tasarlanmış bir tarama çalışmasıdır. PISA, gençlerin günlük yaşamdaki pratik zorlukların üstesinden gelmek için bilgi ve becerilerini kullanma becerilerini değerlendirmeye odaklanmaktadır. PISA değerlendirmelerinin

sonuçları, ülkeler arası karşılaştırmaları kolaylaştırarak gelecekteki eğitim planlaması ve politika geliştirme konusunda bilgi sağlayabilir ve mevcut durumun anlaşılmasını geliştirebilir. Bu bakımdan PISA'dan elde sonuçlar yalnızca eğitim ihtiyaçlarının basit bir ifadesi olarak görülmemektedir. Daha ziyade eğitimdeki fırsatların eşitliğini sağlamak ve eğitimdeki sistemlerin zayıf veya güçlü yönlerini ortaya çıkarmak üzere kullanılabilirler. Ayrıca bir ülkenin ekonomisi hakkında da faydalı bilgiler sağlayabilirler. Türkiye'de PISA'ya katılım ilk defa 2003'te gerçekleşmiştir (Güzeller ve Şeker, 2016). PISA ile ilgili alan yazın incelendiğinde öğrenci başarısına etki eden farklı değişkenlerin olduğu görülmektedir.

Yıldırım (2012), öğrencilerin 2009 PISA okuma başarılarında öğrencilerden ve okullardan kaynaklanan etmenlerin etkilerini incelemiştir. Hollanda, Kore ve Türkiye'den öğrenci ve okul anketleri kapsamında elde edilen verilere göre, öğrencilerin okuduğunu anlamada okullar arasındaki farklılıkların her üç ülkede de etkili olduğu anlaşılmışken, öğrenciler arası farklardan kaynaklanan etmenlerin ise Kore'de etkin olduğu anlaşılmıştır. Öğrencilerin fen başarısında PISA 2006 verilerini kullanarak araştırma yapan Sun, Bradley ve Akers (2012), başarıya etki eden öğrenci ve okul kaynaklı etmenleri belirlemek istemişlerdir. Sonuç olarak; yüksek özyeterlik ve motivasyon düzeyine sahip öğrencilerin, yüksek sosyo-ekonomik statüye sahip ailelerdeki öğrencilerin ve fen dersini değerli gören ailelerdeki öğrencilerin, daha başarılı oldukları ve bunların öğrenci düzeyindeki etmenler oldukları anlaşılmıştır. Acar ve Öğretmen (2012), Türk öğrencilerin PISA 2006 fen bilimleri testi performanslarının öğrenci ve okul düzeylerine göre farklılık gösterdiğini tespit etmişlerdir. PISA 2012 matematik testi başarı puanları üzerinden araştırma yapan Türkan, Üner ve Alcı (2015) evde bilgisayar sahibi olmanın, ilk bilgisayar kullanma yaşının, cinsiyetin, annenin çalışma durumunun, öğrencilerin iki kişilik oda sahibi olmasının başarıya etki ettiğini ortaya koymuşlardır. Anagün (2011), Türkiye'de onbeş yaş öğrencilerinin bilimsel okuryazarlık düzeyini en iyi yordayan değişkenin öğrenmeye zaman ayırma olduğunu, bunu öğretme-öğrenme sürecinde deneysel ve araştırmaya dayalı öğrenme etkinliklerine katılımın izlediğini tespit etmiştir. Arıcı ve Altıntaş (2014) PISA 2009'da sosyo-ekonomik durum ve bir yıldan fazla okul öncesi eğitimin öğrencilerin yeterlilik düzeylerini anlamlı düzeyde yordadığını bulmuşlardır. PISA 2003 ve 2012 değerleri üzerinden araştırma yapan Usta

(2014), ise yaptığı çalışmada matematik okuryazarlığı performansları açısından Fin ve Türk öğrencilerin başarısına etki eden okul ve öğrenci etmenlerini incelemiştir. Okul öncesi eğitim, çalışma süreleri, anne ve baba mesleği, özgüven, yeterlilik, öğrenci sayısı, okulun olduğu bölge, disiplin vb. etmenlerinin belirlendiği araştırmada sonuç olarak en önemli etmenin okul öncesi eğitim olduğu belirtilmiştir. TIMSS ve PISA konusunda yapılan çalışmalar Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1

TIMSS ve PISA ile İlgili Yapılan Çalışmalar

Araştırmacılar	Araştırmanın Amacı	Yöntem	Sonuç
Büyükgöze ve Özek (2023)	Araştırmada, matematik dersine yönelik sevgide öğrencilerin matematik alanına verdiği değer, matematik alanında hissettikleri özgüven ve matematik derslerinin öğretimsel açıdan açıklığının kestirim gücünü tespit etmek amaçlanmıştır.	Araştırmada TIMSS 2019 uygulamasına katılan öğrencilerden elde edilen verilerle ilişkisel model tasarlanmış ve hiyerarşik regresyon analiz yöntemi kullanılmıştır.	Araştırmanın regresyon sonuçlarına göre öğrencilerin matematik dersine yönelik sevgisi üzerinde matematik alanında öğrencinin hissettiği özgüvenin en önemli değişken olduğu, ardından matematik alanına atfettikleri değer ve matematik derslerinin öğretimsel açıdan açıklığının geldiği görülmüştür.
Özerbaş ve Safi (2022)	Araştırmada Türkiye ile birlikte uluslararası TIMSS ve PISA sınav sonuçlarına göre başarılı olan ülkelerin (İngiltere, Japonya, Norveç, Finlandiya, Singapur ve Rusya) öğretmen yetiştirme sistemleri incelenmek istenmiştir.	Araştırma yöntemi olarak çalışma, nitel araştırma desenlerinden bütüncül çoklu durum çalışması desenine uygun olarak gerçekleştirilmiştir. Verilerin elde edilmesinde nitel veri toplama yöntemlerinden doküman incelemesi kullanılmış ve veriler betimsel analiz yöntemiyle çözümlenmiştir.	Araştırmada TIMSS ve PISA’da başarısı yüksek olan ülkelerin eğitim sistemlerine bakıldığında öğretmen seçimlerinde merkezi sınava ek olarak fiziksel, akademik ve beceri odaklı mülakatlara yer verdikleri sonucuna ulaşılmış, başarılı ülkelerde, eğitim sistemlerinin ana kaynağının öğretmene biçilen değer olduğu anlaşılmıştır.
Sarıer (2020)	Çalışmada TIMSS uygulamalarında Türkiye’nin performansını değerlendirmek ve literatürde yer alan çalışmalarda veriler kullanılarak, öğrencilerin akademik başarısını	Çalışmada yöntem olarak doküman (öğrenci başarılarını inceleyen tezler ve makaleler) incelemesine dayalı nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır.	Çalışmada sonuç olarak Türkiye’nin TIMSS performansında 2011 yılından itibaren bir artışın olduğu ancak diğer ülkelerin gerisinde kaldığı gözlemlenmiştir. Başarıyı en güçlü destekleyen yordayıcı değişkenlerin

	yordayan; aile, öğrenci, okul ve öğretmen özelliklerine ilişkin değişkenlerin belirlenmesi amaçlanmıştır.		ebeveyn eğitim düzeyi, ev olanakları ve sosyoekonomik olanaklar olduğu belirlenmiştir.
Yalçın ve Hanoğlu (2020)	Araştırmada, OECD'nin PISA testlerinde başarılı sonuçlar alan ülkelerden Finlandiya, İngiltere ve Güney Kore ile nispi olarak başarısız sonuçlar almış olan Türkiye'nin eğitim sistemleri, eğitim yapıları, amaçları, finansmanı ve denetimi karşılaştırılmak istenmiştir.	Araştırma yöntemi olarak, karşılaştırmalı eğitim araştırmalarında benimsenen yöntemlerden biri olan analitik yöntem (Bereday Modeli) kullanılmıştır.	Araştırmanın sonucunda; eğitim yapılarında uygulanan merkezi, yerel ya da dengeli modellerin tek başına başarı kriteri olmadığı ve kullanılan yapıların ülkelerin karakter ve kültürlerine göre şekillendiği, eğitim amaçları yönünden karşılaştırılan ülkelerin tamamının ilgili mevzuatında eğitimin evrensel değerlerine yer verdikleri, ancak özellikle Türk Eğitim Sisteminin amaçlarında milli değerlere sahip bireyler yetiştirme vurgusunun ön plana çıktığı tespit edilmiştir.
Okatan ve Tomul (2020)	Çalışmada Türkiye'de PISA 2012 uygulamasına katılan öğrencinin matematik başarısını etkileyen sosyo-ekonomik ve duyuşsal değişkenleri belirlemek amaçlanmıştır.	İlişkisel türdeki araştırmada değişkenlerin matematik başarısıyla ilişkisini belirlemek için Hiyerarşik Çoklu Doğrusal Regresyon yöntemi kullanılmıştır.	Araştırma sonuçlarına göre, öğrencinin matematik dersine ilişkin sosyo-ekonomik ve duyuşsal özellikler birlikte ve ayrı ayrı matematik başarısını anlamlı yordamaktadır. Annenin eğitim durumu babanın eğitim durumuna göre matematik başarısını daha iyi yordamaktadır. Analiz sonucunda matematik başarısı üzerinde sosyo-ekonomik özelliklerden öğrencinin ESCS indeksi değişkeninin, duyuşsal özelliklerden ise matematik öz-yeterlik değişkeninin diğer değişkenlerden daha etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
Çiftçi ve Yıldız (2019)	Çalışmanın amacı özgüvenin matematik başarısı üzerindeki etkisini (TIMSS) kullanılarak analiz etmek olmuştur.	Çalışmada meta-analiz yöntemi kullanılmış ve ortalamalar arasındaki farklar (Cohen d) kullanılarak hesaplanırken, moderatör değişkenlerin önemi Q	Elde edilen sonuçlar özgüvenin matematik başarısı üzerinde orta düzeyde bir etkiye sahip olduğunu göstermiştir. Ayrıca araştırmanın yapıldığı yıl,

	istatistiği hesaplanmıştır.	kullanılarak	ulusal kültür, ülkenin bulunduğu kıta ve İnsani Gelişme Endeksi'nin özgüveninin matematik başarısına etkisinde moderatör rol oynadığı tespit edilmiştir.
Weissbach (2018)	Çalışmanın amacı, Türkiye ve Almanya'nın 2015 yılına kadar olan PISA sonuçlarını karşılaştırmak ve iki ülkenin başarısını etkileyen faktörleri incelemek olmuştur.	Çalışmada yöntem olarak okuma, matematik ve fen alanlarındaki başarı PISA araştırmasının kavramsal testleri; sosyoekonomik düzey, göçmenlik geçmişi ve okul türü ise öğrenci ve okul anketlerinden alınan verilerle regresyon analizi yapılmıştır.	Çalışma sonucunda Almanya'nın PISA okuma ve fen sonuçları 2000 yılında OECD ortalamasından altında kalmış ancak matematik puanı OECD ortalamasına yakın olmuştur. Türkiye sonuçları incelendiğinde ise 2003 yılında katılımcı OECD ülkelerinden sadece bir tanesi Türkiye'den daha düşük sonuçları sahiptir. Türkiye'nin PISA puanları tüm döngülerde OECD ortalamasından altında kalmış, fakat 2012 yılına kadar her döngüde puanlar artmıştır.
Güzeller ve Şeker (2016)	Çalışmada PISA 2009 öğrenci anketinden elde edilen veriler kullanılarak Türk öğrencilerin fen bilimlerindeki başarısını etkileyen bazı değişkenler analiz edilmek istenmiştir.	Çalışmada yöntem olarak öğrencilerden elde edilen verilerle araştırmanın amacına uygun olan bağımsız t testleri, varyans analizi (ANOVA) ve çoklu karşılaştırmalar kullanılmıştır.	Çalışmada sonuç olarak öğrencilerin fen bilimlerindeki başarıları ile cinsiyet, okul türü, bölge, okul öncesi eğitim, ebeveynlerin eğitim düzeyi gibi birçok değişken arasında anlamlı farklılıkların olduğu görülmüştür.
Aydın (2015)	Araştırmada öğrenci ve okul kaynaklı faktörlerin öğrencilerin TIMSS matematik başarısına etkisi incelenmek istenmiştir.	Araştırma verilerinin analizinde aşamalı doğrusal modelleme tekniğinden yararlanılmış ve öğrenci, öğretmen ve okul değişkenlerini dikkate alan birbirinden farklı dört model geliştirilmiştir.	Araştırmada Türk öğrencilerin matematik başarılarında, okullar arası farklılığın % 35 düzeyinde olduğu görülmüştür. Öğrenci düzeyinde cinsiyet, evdeki eğitim olanakları ve öğrenci öz güven düzeylerinin öğrenci başarılarına ilişkin değişkenliğin % 31 düzeyinde olduğu anlaşılmıştır. Öğretmenlere ilişkin analizlerde öğretmenlerin okula ve mesleğe ilişkin tutumlarının okullar arası farklılığın % 27 düzeyinde olduğu görülmüştür. Okul

			düzeyinde okulun bulunduğu ekonomik statü ve okul disiplini ve güvenliği değişkenlerinin okullar arası farklılığa yol açtığı sonucuna ulaşılmıştır.
Alatlı ve Bökeoğlu (2012)	PISA-2012 matematik ve fen okuryazarlığı ile okuma becerileri alt testlerinin dil değişkenine göre ölçme değişmezliğinin incelenmesi amaçlanmıştır	Tarama modelinde betimsel bir araştırma olan çalışmada testlerin farklı dil formlarına ilişkin, faktör yapılarının değişmezliği Çok Gruplu Doğrulayıcı Faktör Analizi ile maddelerin değişen madde fonksiyonu gösterme durumları ise Genelleştirilmiş Aşamalı Doğrusal Modelleme, Simultaneous Item Bias Test ve Madde Tepki Kuramı'na dayalı Olabilirlik Oran teknikleri kullanılmıştır.	Araştırma sonucuna göre matematik ve fen okuryazarlığı ile okuma becerileri testlerinde dil değişkenine göre, DMF'li olarak kabul edilen maddeler sırasıyla testlerin ortalama %35'i, %34'ü ve %22'sini oluştururken, ölçme değişmezliği gösteren maddeler sırasıyla testlerin %24'ü, %7'si ve %36'sını oluşturmuştur. Her üç alanda da en fazla DMF'li madde, İngilizce ve Çince formu alan gruplar arasında belirlenmiştir.
Toluk (2003)	Araştırmada TIMSS'in matematiğin bir desen arama bulma bilimi olduğu varsayılarak Türkiye'de matematik eğitiminin matematiğe bakış açısını değerlendirmek ve Türk öğrencilerin performansını irdelenmek amaçlanmıştır.	Çalışmada yöntem olarak öğrencilerin kural ve formülleri kendilerinin oluşturabilmelerini sağlayacak şekilde desen arama ve bulma yöntemi kullanılmıştır.	Araştırmada sonuç olarak desen arama ve bulma yöntemlerinin ortak genellemelere varmak için uygulanması gerektiği ve öğrencilerin bu genellemeleri hem sembolik hem de sözel olarak ifade etmeleri gerektiği gözlemlenmiştir.

Tablo 1 incelendiğinde, TIMSS ve PISA ile ilgili çalışmaların yapıldığı görülmektedir. Bu çalışmalar konu temelinde incelendiğinde, matematik dersine yönelik sevgide öğrencilerin matematik alanına verdiği değerin incelenmesi (Büyükgöze ve Özek, 2023), Türkiye ile birlikte uluslararası TIMSS ve PISA sınav sonuçlarına göre başarılı olan ülkelerin öğretmen yetiştirme sistemlerinin araştırılması (Özerbaş ve Safi, 2022), TIMSS uygulamalarında Türkiye'nin performansını değerlendirmek ve literatürde yer alan çalışmalardaki veriler kullanılarak, öğrencilerin akademik başarısını yordayan; aile, öğrenci, okul ve öğretmen özelliklerine ilişkin değişkenlerin belirlenmesi (Sarier, 2020) gibi konular üzerine odaklandığı tespit edilmiştir. OECD'nin PISA testlerinde başarılı

sonuçlar alan ülkeler ile nispi olarak başarisız sonuçlar almış olan Türkiye'nin eēitim sistemleri, eēitim yapıları, amaçları, finansmanı ve denetimi karşılaştırılmak (Yalçın ve Hanoēlu, 2020), Türkiye'de PISA 2012 uygulamasına katılan ērencinin matematik başarisını etkileyen sosyo-ekonomik ve duyuşsal deēiřkenleri belirlemek (Okatan ve Tomul, 2020) ve Türkiye ile Almanya'nın 2015 yılına kadar olan PISA sonuçlarını karşılaştırmak ve iki ülkenin başarisını etkileyen faktörlerin neler olduēunu incelemek istenmiştir (Weissbach, 2018).

Araştırmada kullanılan yöntemler incelendiēinde, nitel araştırma yöntemlerinden betimsel analizi ve nicel araştırma yöntemlerinden regrasyon analizi kullanıldıēı görülmektedir. Nitel araştırmaya yönelik yapılan çalışmalar, doküman analizi (Özerbaş ve Safi, 2022; Sarier, 2020), analitik yöntem (Yalçın ve Hanoēlu, 2020), betimsel analiz (Özerbaş ve Safi, 2022) desenlerine ait araştırmalar yer almaktadır. Nicel verilerden yararlanılarak yapılan çalışmalar, regrasyon analizi (Büyükgöze ve zek, 2023; Okatan ve Tomul, 2020; Weissbach, 2018), meta-analiz yöntem (ifti ve Yıldız, 2019) ve varyans analiz (Güzeller ve şeker, 2016) yöntemleri kullanıldıēı görülmektedir.

TIMSS ve PISA ile ilgili araştırma sonuçları incelendiēinde, başarılı ülkelerde, eēitim sistemlerinin ana kaynaēının ēretmene biçilen deēer olduēu (Özerbaş ve Safi, 2022), başarıyı en güçlü destekleyen yordayıcı deēiřkenlerin ebeveyn eēitim düzeyi, ev olanakları ve sosyoekonomik olanaklar olduēu (Sarier, 2020), okulun bulunduēu ekonomik statü, okul disiplini ve gvenliēi deēiřkenlerinin okullar arası farklılıēa yol atıēı (Aydın, 2015) sonucuna varılmıştır.

Akademik Becerilerin İzlenmesi ve Deēerlendirilmesi (ABİDE)

Eēitim sisteminde ēretim programın amacı, ērencilerin okul hayatında ne kadar ērenebildiklerinden çok, gerçek hayatta ērendikleri bilgilerin neler olduēu ve bunların ne kadarını elde edebildiklerine odaklanmaktır. Bu durumda ērencilerin ērendiklerini günlük hayata ne kadar aktarabildiklerini belirlemek adına st düzey zihinsel becerilerin ölçülmesini gerekli kılmıştır. Çünkü lkemizde yapılan sınavların belli bir döneme kadar ērencilerin okul hayatlarında ērendiklerini günlük hayata aktaramadıklarını, eksik ve yetersiz kaldıklarını

göstermektedir (Selvi, 2020). Yaşanan bu durumlardan sonra 2016 yılında bir takım planlar ve proje geliştirilmiştir. Bu projelerden birisi de kuşkusuz üst düzey zihinsel ve bilişsel becerileri ölçmek ve eksiği kapatmak için geliştirilen sınavlardan birisi olan Akademik Becerilerin İzlenmesi ve Değerlendirilmesi (ABİDE)'dir (MEB, 2017).

ABIDE projesi, ders içeriği ve kazanımları dikkate alındığında TIMSS, yetenekler ve beceriler ölçme açısından ise PISA ile benzerlik göstermektedir (MEB, 2017). Bu sınavlar, genel olarak öğrencilerin motivasyonları, tutumları ve öz görüşleri; öğretmenlerin nitelikleri, öğrenme stilleri, okul ortamları ve aileleri hakkında yapılan anketlerle belirlenmektedir.

Bu çalışma ile öğrenciden ne istendiği konusunda gerçekçi, karşılaştırılabilir ve uygun bir ölçüt ortaya konulmuştur. Uluslararası yapılan ölçütlerle (PISA ve TIMSS ile karşılaştırıldığında) değerlendirildiğinde sınavlardan elde edilebilecek tecrübe ile ulusal ve uluslararası eğitim-öğretimde yenilikçi politikaların üretilmesine katkı sağlanması beklenmektedir (Selvi, 2020).

ABİDE programı PISA ve TIMSS'ten farklı olarak Türkçe, Matematik, Fen Bilimleri ve Sosyal Bilgiler olmak üzere dört farklı dersi göz önünde bulundurarak hazırlanmıştır (MEB, 2017). PISA Matematik okuryazarlığı, Fen okuryazarlığı ve Okuma becerileri olmak üzere üç alandan, TIMSS ise Fen ve Matematik olmak üzere iki alanda değerlendirme yapmaktadır. ABİDE ise bu sınavların aksine dört dersten değerlendirme yaparak daha geniş öğretim alanı içinde ölçmeler yapmaktadır.

ABİDE Projesi'nin Tarihsel Gelişimi

Öğrencilerin üst düzey düşünme becerilerinin ölçülebildiği ve öğrenci başarıları üzerinde etkili olabilecek faktörlerin belirlendiği TIMSS ve PISA gibi çalışmalar ülkelerin eğitim sistemi ve politikalarına yön vermek açısından önem arz etmektedir. Ancak bu uygulamalara Türkiye'nin de içinde bulunduğu dünyanın birçok ülkesinin katılması nedeniyle ortak bir çerçeve kullanılmaktadır (MEB, 2017). Bu nedenle Milli Eğitim Bakanlığı sadece ülkemiz genelinde yapılacak eğitim öğretim faaliyetlerinin izlenmesine, araştırılmasına ve değerlendirilmesine yönelik bir sistem ve proje geliştirmiştir (MEB, 2019). Ölçme ve Değerlendirme Merkezi Genel Müdürlüğü tarafından Akademik Becerilerinin

İzlenmesi ve Değerlendirilmesi projesi adı altında geliştirilen bu proje süreç odaklı bir projedir. Asıl amacı üst düzey becerileri geliştirmek olan bu proje de açık uçlu sorular sorularak öğrencileri düşünme ve yorumlama gibi becerilerin kazandırmasına yönelik çalışmalar yapılmıştır.

İlk pilot çalışması 3 Haziran 2015 tarihinde Ankara’da seçilen 26 ortaokulda 5000 öğrenci, 300 öğretmen ve 26 okul yöneticisi ile gerçekleştirilmiştir (ODSGM, 2016). Sınava katılan öğrencilerin cevapladıkları soruları bağımsız iki öğretmen tarafından değerlendirilip puanlama verilmiştir. Birbirinden bağımsız verilen cevapları yetkili kişiler tarafından incelemeye alınıp değerlendirilmiştir.

Pilot uygulamadan sonra yapılan düzenlemeler 2016 yılında Türkiye’nin 81 ilinde gerçekleştirilip uygulanmaya başlanmıştır. Değerlendirmeler her ilin Ölçme ve Değerlendirme Merkezlerinde görev yapan ilgili branşın koordinatörleri tarafından öğretmenlerle öğrencilerin cevapları değerlendirilmiştir (MEB, 2016).

2023 yılında Van Ölçme ve Değerlendirme Merkezinde ilgili koordinatörleri tarafından öğrencilerin sorulara verdiği cevapları değerlendirmek için gönüllü olarak görev aldım. Değerlendirmeye Fen Bilimleri testinde görev alan 10-12 öğretmen tarafından bilgisayardan geliştirilen sistem üzerinde öğrenciler değerlendirildi. 6 Şubat 2023 yılında yaşanan deprem felaketi yüzünden değerlendirmeler askıya alındı.

ABİDE Araştırmasının Genel Amacı

ABİDE Projesi’nde temel amaç, üst düzey zihinsel özellikleri ölçmeye yönelik beceri testlerinin geliştirilmesinde farklı madde formatlarını kullanılması ve bu formatlar sayesinde, öğrencilerin üst düzey zihinsel özelliklere sahip olma durumlarını belirlemektir. Bu temel amacın doğrultusunda ulaşılmak istenen alt amaçları şöyle sıralamak mümkündür:

- Öğrencilerin sekizinci sınıfta aldıkları fen ve teknoloji, matematik, sosyal bilgiler ve Türkçe derslerindeki zihinsel becerilerini belirlemeye çalışmak,
- Öğrenci başarısında etkili olan duyuşsal özelliklerin, ailenin ve okul özelliklerinin ortaya çıkarılması,

- Yeterlik düzeylerine karşılık gelen öğrenci puanlarına göre bir değerlendirme sistemi kurmak,
- Yeterlilik düzeyi belirlendikten sonra öğrencilerin gelişim ve değişimlerini, eğitim sistemindeki yansımalarını periyodik olarak ortaya koyabilmektir (MEB, 2017). ABİDE konusunda yapılan çalışmalar Tablo 2’de özetlenmiştir.

Tablo 2

ABİDE ile İlgili Yapılan Çalışmalar

Araştırmacılar	Araştırmanın Amacı	Yöntem	Sonuç
Elkonca ve Karakaya (2023)	Öğrencilerin Matematik öz yeterliğini analiz etmek üzere ABİDE-2016 projesi kapsamında 5000 kişilik 8. sınıf öğrencisinden elde edilen veriler üzerinden Diferansiyel Öğe İşlevlemesinin (DMF) kaynaklarını belirlemeyi amaçlamışlardır.	Çalışmada DMF'nin tespitinde çağdaş bir yaklaşım olan Karışım Sıralı Lojistik Regresyon (Karışım OLR) yöntemini kullanılmıştır	Araştırma sonucunda OLR analizinde beş maddenin A düzeyinde DMF sergilediği görülmüş ancak Karışım OLR'de DMF gözlemlenmediğini ortaya çıkarmıştır. Ayrıca A düzeyinde DMF gösteren bir madde için DMF (B) büyüklüğünün Karışım OLR'ye bağlı olarak değiştiği bulunmuştur.
Kaya (2022)	ABİDE-2016 sınavının 8. sınıf öğrencilerine uygulanan Matematik Testi A kitapçığının, iki kategorili çoktan seçmeli dokuz maddesinin psikometrik özelliklerinin kestiriminde, farklı kayıp veri yöntemlerine göre uygun olan kayıp veri yönteminin belirlenmesi amaçlanmıştır.	Çalışmada betimsel araştırma ile Liste Bazında Silme, Hot-Deck Atama, Stokastik Regresyonla Atma ve Çoklu Değer Atama olmak üzere 4 farklı kayıp veri yöntemi kullanılmıştır.	Yapılan analizler sonucunda elde edilen bulgular, iki kategorili puanlanan maddelerden oluşan veri setleri için seçkisiz olmayan kayıp veriler için uygun kayıp veri tekniklerinin kullanılmasının gerekliliğini göstermektedir.
Doğan (2022)	Türkçe ders kitaplarındaki okuma metinlerinin ve metne ait okuduğunu anlama etkinliklerinin, ulusal çerçevede Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yürütülen ABİDE araştırmasında belirlenen Türkçe değerlendirme çerçevesi ölçütlerine göre incelemek amaçlanmıştır.	Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi tekniği kullanılmıştır.	Ders kitaplarında elde edilen bulgular, ABİDE verileriyle karşılaştırılmış; ders kitaplarından elde edilen bulguların benzerlik ve farklılık taşıdığı tespit edilmiştir.

Küçükgençay, Karatepe ve Peker (2021)	Bu çalışmada 2017-2018 ve 2018-2019 eğitim öğretim yıllarında ÖDSGM resmi sitesi üzerinden yayımlanmış olan örnek matematik soruları ile 2018 ve 2019 yıllarında yapılmış olan LGS'de yer alan matematik sorularının Ortaokul Matematik Dersi Öğretim Programı'nda yer alan öğrenme alanları, alt öğrenme alanları ve PISA 2012 problem çözme becerileri değerlendirme çerçevesinde yer alan temel elemanlarına göre analiz edilmesi amaçlanmıştır	Bu çalışma nitel araştırma yöntemleri içinde yer alan doküman incelemesi yöntemi ile yürütülmüştür. Bu yöntem, araştırılacak konular hakkındaki dokümanların analizini kapsamaktadır.	Bu çalışma nitel yapılan içerik analizi sonucunda birden fazla kazanımı ölçmeye yönelik sorulara rastlanmış ayrıca önceki sınav sistemlerine göre üst düzey becerileri ölçen soru sayısının arttığı sonucuna varılmıştır. Araştırma yöntemleri içinde yer alan doküman incelemesi yöntemi ile yürütülmüştür. Bu yöntem, araştırılacak konular hakkındaki dokümanların analizini kapsamaktadır.
Gökentürk, Demir ve Arıcı (2021)	Bu çalışmada MEB Ölçme ve Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün Veri Analizi, İzleme ve Değerlendirme Daire Başkanlığı birimi ile yapılan yazışmalar neticesinde erişilebilen ABİDE 2016 Türkçe-A testine cevap veren öğrencilerden seçilen 6000 kişilik veri analiz edilmiştir. İlgili kitapçıkta araştırmacılara 9 madde verilmiş olup araştırma boyunca ilgili maddelerin hedef kitlenin cinsiyet, kurum türü ve bölge değişkenlerinin alt gruplarında madde yanlılığına işaret eden diferansiyel madde fonksiyonunu gösterip göstermediği incelenmeyi amaçlamıştır.	Çalışmada Parametrik veri setlerine uygunluğu ve maddelere verilen cevapların hiyerarşik yapı içermesi sebebiyle lojistik regresyon analizleri seçilmiştir. Maddelere verilen cevapların ordinal bir yapı içermesi sebebiyle de ordinal lojistik regresyon analizi ana analiz metodu olarak belirlenmiştir.	Maddelerin ilgili alt gruplar bakımından madde yanlılığı içermediği söylenebilir. Bu doğrultuda ABİDE imtihanları için analiz edilen maddelerin de hedef kitlelere uygulanmasında belirtilen alt gruplar için muhtemel bir madde yanlılığı öngörülmektedir.
Yılmaz (2021)	Çalışmanın amacı, ABİDE 2016 uygulamasının Türkçe, matematik ve fen bilimleri alt testlerinde yer alan maddelerin okul türü değişkenine göre değişen madde fonksiyonu (DMF) gösterip göstermediğini, eğilim puanı eşleştirme (EPE) yönünden öncesi ve sonrası şeklinde incelemek olmuştur.	Çalışmada yöntem olarak DMF analizleri, EPE öncesinde ve sonrasında Mantel-Haenszel (MH) ve Lojistik Regresyon (LR) kullanılmıştır.	Analizler sonucunda MH yöntemi ile bir maddenin DMF gösterdiği, LR yöntemi ile DMF gösteren maddenin bulunmadığı belirlenmiştir. EPE sonrası DMF gösteren madde sayısında azalma olduğu görülmüştür. EPE kullanmanın, potansiyel DMF kaynakları üzerinde kontrol sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.
Çalık (2020)	Yapılan çalışmada Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yürütülen ABİDE 2016 ile Türkiye'deki	Çalışmada ilişkisel (korelasyonel) analiz yöntemi kullanılmıştır.	Betimsel analiz sonuçlarına göre, öğrencilerin fen bilimleri başarı puan ortalamasının orta düzeyde

	ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin fen bilimleri başarı puanları ile tutumsal yapı ölçüleri (fen dersine yönelik öz yeterlik, fen dersine ilgi) ve demografik özellikler (okul türü, annenin ve babanın eğitim düzeyi) arasındaki ilişkiyi araştırmak amaçlanmıştır.		olduğu görülmüştür. Yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, öğrencilerin fen bilimleri başarı puanlarının okul türü, annenin ve babanın eğitim düzeyine göre farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.
Akıncı (2020)	Çalışmada Fen Bilimleri dersi öğretim programının 8. sınıf kazanımlarının, 2018-2019 eğitim öğretim yılında Türkiye genelinde kullanılan 8. sınıf Fen Bilimleri ders kitabının ölçme değerlendirme bölümlerinin ve Fen Bilimleri öğretmenlerinin sınıf içinde öğrencilerini değerlendirmek amacıyla kullandıkları ölçme ve değerlendirme sorularının ABİDE çerçevesinde incelenmesi amaçlanmıştır.	Araştırmada yöntem olarak betimsel tarama modeli kullanılmış ve doküman incelemesi ile uzman görüşlerinden faydalanılmıştır.	Fen Bilimleri 8. sınıf ders kitabının ölçme ve değerlendirme sorularının büyük kısmının ABİDE Fen Bilimleri Değerlendirme Çerçevesine göre "Bilimsel Olgu, Kavram ve Olayları Anlama" becerisi ve beceriye ait "hatırlama/tanıma" ve "açıklama/örnek verme" göstergeleri ile ilişkili olduğu tespit edilmiştir.
Elkonca (2020)	Çalışmanın amacı, 2016 yılı ABİDE sınavı matematik, fen, Türkçe ve sosyal özyeterlik ölçeklerinde yer alan maddelerin cinsiyete göre Değişen Madde Fonksiyonu (DMF) gösterip göstermediğini ve DMF kaynaklarını gizil sınıf DMF yaklaşımlarından Karma Ordinal Lojistik Regresyon (Karma OLR) yöntemiyle belirlemek olmuştur.	Araştırmada Ordinal Lojistik Regresyon (OLR) yöntemi kullanılmıştır.	Elde edilen sonuçlar, grubun homojen sınıflara ayrılması ile DMF'li madde sayısı ve DMF büyüklüklerinin değiştiğini göstermiştir. Matematik, fen ve Türkçe özyeterlik ölçeklerinde yer alan madde 8 için yapılan analizlerde, Karma OLR yöntemine göre gizil sınıfın moderatör DMF etkisi anlamlı çıkmıştır. Elde edilen DMF erkekler lehine olmuştur.
Şevgin (2020)	Çalışmanın amacı, 8. sınıf öğrencilerinin akademik başarıları ile ilişkili olduğu düşünülen çeşitli faktörlerin başarı ile olası ilişkilerini, veri madenciliği yöntemlerinden MARS ve BRT analiz yöntemlerini kullanarak incelemek, bu yöntemlerin eğitim araştırmalarında kullanılmasının yararını ortaya çıkarmak ve bu yöntemleri sınıflama performansları açısından karşılaştırmak olmuştur.	Çalışma yöntemi açısından SPM programı aracılığıyla veri madenciliği yöntemlerinden MARS ve BRT analiz yöntemleri kullanılmıştır.	Araştırma sonucunda doğru sınıflama oranı, özgüllük oranı, duyarlılık oranı, kesinlik oranı, F1 istatistik değeri ve ROC eğrisi altında kalan alan açısından BRT analiz yöntemi MARS analiz yöntemine göre daha başarılı bulunmuştur. Yordayıcı önem düzeyine göre fen başarısının en önemli yordayıcıları her iki analiz yönteminin çıktılarında da benzerlik göstermiştir.

Ülkü (2019)	Çalışmada Millî Eğitim Bakanlığı 8. Sınıf seviyesindeki öğrencilerinin bilgi ve becerilerini test etmek amacıyla 2016 yılında ABİDE uygulamasını gerçekleştirdiği belirtilmiş ve iki yılda bir uygulanması planlanan ABİDE ile ulusal düzeyde izleme ve değerlendirme sistemi kurulmasının ne gibi faydalar sağlayabileceğinin ortaya konması amaçlanmıştır.	Araştırmada yöntem olarak alt örnekleme metodu baz alınmış ve veriler Factor 10 ile Mplus 7 programları aracılığıyla analiz edilmiştir.	Çalışma sonunda ölçme değişmezliği test edilen Türkçe ve fen bilimleri başarıları modelleri öğretmenlerin mesleki deneyimi ve eğitim düzeyine göre oluşturulan öğrenci grupları arasında ölçme değişmezliğinin tüm aşamalarını sağladığı görülmüştür.
Özgürlük (2019)	Çalışmada denk olmayan gruplar ortak madde deseninde gerçek puan (Ger_Pn) ve gözlenen puan ($Göz_Pn$) eşitleme yöntemiyle yapılan eşitlemede aynı dağılım özelliğinin (ADÖ) ve eşitlik özelliğinin korunumunu incelemek amaçlanmıştır.	Çalışmada yöntem olarak örneklem büyüklüğü, madde formatı, testi alan alt gruplar, gerçek/gözlenen puan eşitleme ve ölçek dönüştürme yöntemleri (Ortalama, Ortalama-Standart Sapma, Haebara, Stocking-Lord) kullanılmıştır.	Çalışmada Matematik ve Sosyal Bilgiler testinde; (i) Cinsiyetin tek yönlü olarak ADÖ, BSE ve İSE üzerinde etkili olmadığı. (ii) Karakteristik eğri yöntemlerinin daha kararlı sonuçlar ürettiği, ancak en küçük BSE ve İSE değerlerinin bazı durumlarda moment yöntemlerde elde edildiği. (iii) Eşitleme öncesinde formların birikimli dağılım fonksiyonlarının (bdf) benzer ya da farklı olmasının dönüştürme sonrası ADÖ'nün korunumuna etki ettiği. (iv) Format etkisinin eşitlenen testlere göre değiştiği. (v) $Göz_Pn$ ve Ger_Pn eşitlemenin ADÖ, BSE ve İSE'nin korunumuna etkisinin testlere göre değiştiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Tablo 2 incelendiğinde ABİDE hakkında yapılan çalışmaların, matematik öz yeterliğini analiz etmek (Elkonca ve Karakaya, 2023), Türkçe değerlendirme çerçevesi ölçütlerine göre incelemek (Doğan, 2022), ABİDE 2016 uygulamasının Türkçe, matematik ve fen bilimleri alt testlerinde yer alan maddelerin okul türü değişkenine göre değişen madde fonksiyonu (DMF) gösterip göstermediğini, eğilim puanı eşleştirme (EPE) yönünden öncesi ve sonrası şeklinde incelemek (Yılmaz, 2021), Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yürütülen ABİDE 2016 ile Türkiye'deki ortaokul sekizinci sınıf öğrencilerinin fen bilimleri başarı puanları ile tutumsal yapı ölçüleri (fen dersine yönelik öz yeterlik, fen dersine ilgi) ve

demografik özellikler (okul türü, annenin ve babanın eğitim düzeyi) arasındaki ilişkiyi araştırmak (Çalık, 2020) yönelik olduğu görülmektedir.

ABİDE ile ilgili araştırmada kullanılan yöntemler incelendiğinde, nitel araştırma olarak doküman analizi nicel araştırma olarak da lojistik regresyon kullanıldığı anlaşılmaktadır. Nitel araştırma bakımından betimsel analiz (Kaya, 2022; Akıncı, 2020), doküman analizi (Doğan,2022; Küçükgençay vd., 2021) desenlerine rastlanmıştır. Nicel araştırma yöntemlerine bakıldığında lojistik regresyon (Elkonca ve Karakaya, 2023; Göktentürk vd., 2021; Yılmaz, 2021; Elkonca, 2020), ilişkisel (korelasyonel) analiz (Çalık, 2020), SPM programı aracılığıyla veri madenciliği yöntemlerinden MARS ve BRT analiz (Şevgin, 2020) yöntemleri kullanılmıştır.

Araştırma sonuçları incelendiğinde, ders kitaplarında elde edilen bulgular, ABİDE verileriyle karşılaştırılmış; ders kitaplarından elde edilen bulguların benzerlik ve farklılık taşıdığı (Doğan,2022), üst düzey becerileri ölçen soru sayısının arttığı (Küçükgençay vd., 2021), ABİDE imtihanları için analiz edilen maddelerin de hedef kitlelere uygulanmasında belirtilen alt gruplar için muhtemel bir madde yanlılığı öngörüldüğü (Göktentürk vd., 2021), Türkçe ve Fen Bilimleri başarıları modelleri öğretmenlerin mesleki deneyimi ve eğitim düzeyine göre oluşturulan öğrenci grupları arasında ölçme değişmezliğinin tüm aşamalarını sağladığı (Ülkü, 2019) sonucuna varılmıştır.

Alan Yazın Taramasının Sonucu

ABİDE projesi, güncel bir proje olması ve ortaokul öğretim kademesinde Fen Bilimleri, Matematik, Sosyal Bilgiler ve Türkçe dersleri ile sınırlı olması nedeniyle alan yazında yeterli çalışmanın olmadığı söylenebilir. ABİDE projesi ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde; ABİDE projesi 201 6 matematik soruları bağlamında sekizinci sınıf öğrencilerinin öz yeterliliğinin incelenmesi (Elkonca ve Karakaya, 2023), ABİDE projesinde matematik dersine ait soruların psikometrik özellikleri açısından incelenmesi (Kaya, 2022), Türkçe ders kitaplarında yer okuma metinlerinin ABİDE projesi kapsamında değerlendirilmesi (Doğan, 2022) ve ABİDE projesinde yer alan Türkçe dersine ait soruların incelenmesi gibi çalışmaların yapıldığı tespit edilmiştir. Ancak ABİDE projesinde görev almış ve deneyim kazanmış farklı branştaki öğretmenlerin görüşlerine odaklı nitel desenli

alışmalara rastlanılmamıştır. Bundan dolayı ABİDE projesinde görev almış deneyimli öğretmenlerin proje hakkında görüşlerinin belirlenmesinin alan yazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Alan yazındaki çalışmalar genel olarak nicel ağırlıklı çalışmalar olduğu görülmüştür. Örneğin ABIDE 2016 ile Türkiye'deki ortaokul sekizinci sınıf ğrencilerinin fen bilimleri başarı puanları ile fen dersine yönelik öz yeterlik, fen dersine ilgi ve demografik özellikler gibi değişkenler arasındaki ilişkinin araştırılması (alık, 2020), sekizinci sınıf ğrencilerinin akademik başarıları ile ilişkili olduğu düşünülen çeşitli faktörlerin başarı ile olası ilişkilerini, veri madenciliği yöntemlerinden MARS ve BRT analiz yöntemleri kullanılarak incelenmesi (şevgin, 2020) ve 2016 yılı ABİDE sınavı Matematik, Fen, Türkçe ve sosyal öz yeterlik ölçeklerinde yer alan maddelerin cinsiyete göre Değişen Madde Fonksiyonu (DMF) gösterip göstermediğini ve DMF kaynaklarını gizil sınıf DMF yaklaşımlarından Karma Ordinal Lojistik Regresyon (Karma OLR) yöntemiyle belirlenmesi gibi çalışmalar yapılmıştır. Fakat ABİDE projesinde aktif olarak yer alan ğrenci, ğretmen ve idareci görüşlerinin derinlemesine ortaya koyan nitel desenli çalışmanın sınırlı sayıda olduğu saptanmıştır. Bu çalışmanın nitel desenli olarak tasarlanmış ve ğretmen görüşüne odaklanmış olması alan yazındaki var olan bu sınırlılığa katkı sağlayacağına inanılmaktadır.

Türkiye'nin uluslararası yapılan sınavlarda (PISA ve TIMSS) başarı seviyesinin beklenen düzeyde olmadığı söylenebilir. Ülkemizde ğrencilerin değerlendirilmesinde kullanılan lme değerlendirme araçlarının uluslararası lme ve değerlendirmeleri ile uyumlu olması, ülkemizin uluslararası sınavlarda başarı seviyesinin yükselmesine katkı sağlayacaktır. Bundan dolayı uluslararası ğrenci değerlendirmelerinde kullanılan TIMSS ve PISA'yı örnek alınarak geliştirilen ABİDE projesinin öğrenme ortamında yansımalarını ortaya koyacak ğretmen görüşlerinin alınması ve bu görüşler bağlamında projenin uluslararası yapılan sınavlarda Türkiye'nin başarısını artırılmasına katkı sağlayacak olması bu çalışmayı önemli kılmaktadır.

Bir sonraki bölümde; araştırmanın yöntemi, katılımcıları, veri toplama aracı ve verilerin analizi ile ilgili ayrıntılı bilgiler sunulmaktadır.

Bölüm 3 Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeline, katılımcılara, veri toplama araçlarına, araştırmanın geçerliliği ile güvenliğine ve verilerin analizine yer verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Yapılan bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden olgu bilim (fenomenoloji) kullanılmıştır. Olgu bilim deseni, nitel araştırma desenlerinden birisidir ve kişilerin belli olguları deneyimlemeleri sonucunda oluşturdukları anlamları odak noktası olarak seçmektedir (Tekindal, 2021). Olgu bilim bireylerin deneyimlerini, yaşamlarını nasıl anlamlandırdıklarını incelemek; olanlar ile bireylerin bunları nasıl anladıkları arasındaki ilişkileri ortaya koymak; onların belirli bir olgunun özünü nasıl deneyimlediğini keşfetmek ve bireyler arasındaki ortak noktaları incelemek isteyen araştırmacılar için en uygun nitel araştırma desendir (Çapar ve Ceylan, 2022). Olgu bilim, öncelikle olguların altında yatan ortak anlamları keşfetme, kişilerce yaşanan deneyimlerde özü açıklamak, ve deneyimlenen dünyayı tanımlama çabası olarak nitelendirilebilir (Baker vd., 1992). Bu bağlamda çalışmada ele alınan olgu, ABİDE projesidir. Bu olguya yönelik olarak Matematik, Fen Bilimleri ve Türkçe öğretmenlerinin düşüncelerinin belirlenmesi ve yorumlanması amaçlandığından dolayı bu çalışma için olgu bilim deseninin uygun olduğuna karar verilmiştir.

Katılımcılar

Bu araştırmanın katılımcılarını, 2023-2024 eğitim-öğretim yılında döneminde Van ilinde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda eğitim veren ve MEB'in ABİDE projesi değerlendirmelerinde görev alan onbeş öğretmenden oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenler nitel araştırmalarda kullanılan amaçlı örnekleme yöntemine uygun olarak seçilmiştir. Amaçlı örnekleme, olasılık temelli olmayan bir örnekleme yaklaşımıdır. Araştırmanın amacın bağlı olarak bilgi açısından zengin durumların seçilerek derinlemesine araştırma yapılmasına olanak tanıyan amaçlı örnekleme, belli ölçütleri karşılayan veya belirli özelliklere sahip olan bir veya daha fazla özel durumlarda çalışılmak istendiğinde tercih

edilmektedir. Araştırmacı, seçilen durumlar bağlamında doğa ve toplum olaylarını ya da olgularını anlamaya ve bunlar arasındaki ilişkileri keşfetmeye ve açıklama çalışmaktadır (Büyüköztürk ve Çakmak, 2012). Amaçlı örneklemenin amacı, araştırmada çalışılan problemleri aydınlığa kavuşturacak zengin bilgi içeren durumları seçmektir. Bu anlamda, amaçlı örnekleme yöntemleri pek çok durumda, olgu ve olayların keşfedilmesinde ve açıklanmasında yararlı olmaktadır (Tarhan, 2015). Yapılan çalışmada katılımcıların kimliklerini gizli tutmak amacıyla Fen Bilimleri öğretmenlerine F1, F2, F3, F4 ve F5, Matematik öğretmenlerine M1, M2, M3, M4, M5 ve Türkçe öğretmenlerine T1, T2, T3, T4 ve T5 gibi kodlar verilmiştir. Çalışmaya katılan öğretmenlerin demografik özellikleri Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3

Çalışmaya Katılan Öğretmenlerinin Demografik Özellikleri

Katılımcılar	Branş	Cinsiyet	Mesleki Tecrübe	Eğitim Durumu	Yaş
F1	Fen Bilimleri Öğretmeni	Bayan	4 Yıl	Lisans	31
F2	Fen Bilimleri Öğretmeni	Erkek	2 Yıl	Lisans	27
F3	Fen Bilimleri Öğretmeni	Erkek	8 Yıl	Yüksek Lisans	31
F4	Fen Bilimleri Öğretmeni	Bayan	2 Yıl	Lisans	25
F5	Fen Bilimleri Öğretmeni	Bayan	5 Yıl	Lisans	28
M1	Matematik Öğretmeni	Erkek	4 Yıl	Lisans	29
M2	Matematik Öğretmeni	Erkek	13 Yıl	Yüksek Lisans	33
M3	Matematik Öğretmeni	Bayan	3 Yıl	Lisans	27
M4	Matematik Öğretmeni	Bayan	10 Yıl	Yüksek Lisans	35
M5	Matematik Öğretmeni	Erkek	8 Yıl	Lisans	33
T1	Türkçe Öğretmeni	Bayan	7 Yıl	Lisans	34
T2	Türkçe Öğretmeni	Erkek	9 Yıl	Yüksek Lisans	32
T3	Türkçe Öğretmeni	Bayan	7 Yıl	Yüksek Lisans	29
T4	Türkçe Öğretmeni	Erkek	2 Yıl	Lisans	30
T5	Türkçe Öğretmeni	Erkek	6 Yıl	Lisans	29

Tablo 3 incelendiğinde, mülakata katılan öğretmenlerin 8'i erkek ve 7'si kadın öğretmenler olmak üzere toplam 15 öğretmenden oluştuğu görülmektedir. Öğretmenlerden 8'nin 25 ile 30 yaş aralığında, 7'sinin de 31 ile 35 yaş aralığında olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin mesleki tecrübe durumuna göre 7 öğretmenin 1 ile 5 yıl arasında 8 öğretmenin ise 6 ile 10 yıl arasında mesleki

tecrübeye sahip olduğu anlaşılmaktadır. Katılımcı öğretmenlerin 5 öğretmenin Türkçe dersi alanında, 5 öğretmenin Matematik alanında ve 5 öğretmenin ise Fen Bilimleri alanındaki uzmanlardan olduğu anlaşılmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin 10'u lisans mezunu iken 5'i yüksek lisans eğitim düzeyine sahiptir.

Veri Toplama Aracı

Nitel araştırmalarda genel olarak kullanılan veri toplama yöntemleri; odak grup görüşmeleri, gözlem, söylev, metin, yarı yapılandırılmış görüşme ve yapılandırılmış görüşmedir (Baltacı, 2019). Yarı yapılandırılmış görüşme formlarının ve yapılandırılmış görüşme formlarının az sayıda sorudan oluşması ve belirli olması önem arz etmektedir (Seidman, 2006). Yapılandırılmış görüşme tekniğine göre daha esnek olan yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinde öncelikle görüşmeyi yapan kişi daha önceden sormayı planladığı soruları içeren bir görüşme protokolü hazırlamaktadır. Görüşmeyi yapanlar, görüşmelerin akışına göre alt sorularla veya başka sorular ile bu akışı etkileyebilirler. Görüşü alınan kişilerden verilen yanıtları açmaları ve detaylandırmaları istenebilmektedir. (Türnüklü, 2000)

Yapılan çalışmada veri toplama aracı olarak demografik bilgi formu ve açık uçlu sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formu hazırlanırken alan eğitiminde uzman kişilerle görüşülmüş ve sorular uzman görüşü alınarak tasarlanmıştır. Oluşturulan formun ABİDE projesinin, öğrencilerin Türkçe, Matematik, Fen bilimleri olmak üzere üç ders açısından da katkılarının ölçülmesine olanak sağlayacak düzeyde olmasına özen gösterilmiştir. ABİDE projesinin, öğrencilerin zihinsel becerilerine, duyuşsal özelliklerine, gelişim ve değişimlerine ve yeterlilik düzeylerine olan katkılarının değerlendirilebileceği standartta bir mülakat formu kullanılmıştır. Çalışmada kullanılan yarı yapılandırılmış mülakat formunda yer alan sorular aşağıda verilmiştir.

1. Milli Eğitim Bakanlığı ABİDE projesi ile neyi amaçladığını düşünüyorsunuz?

2. ABİDE projesinin Uluslararası Matematik ve Bilim Trendleri Araştırması (TIMSS) ve Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı (PISA) gibi

uluslararası sınavlarda öğrencilerin başarılarına etkisi konusunda neler söylenebilir?

3. ABİDE projesinin öğrencilerin akademik başarılarına katkısı hakkında düşünceleriniz nelerdir?

4. ABİDE projesinin Liselere Geçiş Sistemi (LGS)'nde öğrencilerin başarılarına katkısı konusundaki düşünceleriniz nelerdir?

5. ABİDE projesinin ortaokul öğrencilerin önemi konusundaki düşünceleriniz nelerdir?

6. Milli Eğitim Bakanlığı'nın eğitim vizyonu dikkate alındığında ABİDE projesinin öğretim programlarına uygunluğu konusundaki düşünceleriniz nelerdir?

7. ABİDE projesinin sınırlılıkları konusunda düşünceleriniz nelerdir?

8. ABİDE projesinin, daha fazla geliştirilmesi için ne tür adımların atılması gerektiğini düşünüyorsunuz?

Araştırmanın Geçerliliği ve Güvenirliği

Nitel araştırmalarda geçerlilik ve güvenilirlik; genellenebilirlik, tutarlık doğrulanabilirlik ve inanırılık kavramlarıyla sağlanmaktadır (Miles ve Huberman, 1994). Yapılan bu çalışmada ham veriler ve analizler, katılımcı kişilerin görüşüne sunularak araştırmanın inanırılığı sağlanmıştır. Daha sonra veri indirgemesi yapmak için verilerin farklı araştırmacılar tarafından kodlanması yapılmıştır. Araştırmada katılımcı bireylerin gönüllü öğretmenlerden seçilmesine dikkat edilerek, araştırmanın güvenilirliğini arttırmak istenmiştir. Araştırmanın soruları açıklık, netlik ve süreç ile uyumun sağlanmasına özen gösterilerek seçilmiştir. Araştırmada ham verilerin/işlenmiş verilerin alındığı dokümanlar eklenerek araştırmanın doğrulanabilirliği sağlanmıştır. Araştırmada geçerliliğin sağlanması için katılımcılardan ön yargılardan uzak durmaları istenmiş, onay alınmış ve ayrıntılı tanıtımlar yapmaları beklenmiştir.

Araştırmaların geçerliliği ve güvenilirliği açısından dikkat edilmesi gereken diğer durumlar ise veri toplama sürecinin uygunluğu olmaktadır. Verilerin toplanmasında ilk aşama, araştırma kapsamındaki kurumlardan/kuruluşlardan

çalışmanın yapılabilirliğiyle ilgili olarak iki temel onayın alınması gerekmektedir. İlk gerekli olan belge, Üniversitelerin İnsan Araştırmaları Etik Kurul Onayı, ikinci gerekli olan belge ise MEB'den alınmak suretiyle geçerli olan Araştırma Uygulama İzni belgesidir (MEB, 2020). Sosyal ve beşerî bilimlerde yapılan çalışmalar için genellikle ilgili üniversite mensubu olma gerekliliği olmadan bölgede yer alan herhangi bir etik kurula başvurulurken sürecin daha hızlı sonuçlanması için üniversitelere başvurmanın daha uygun olduğu önerilmektedir (Gülaçtı ve İplikçi, 2021). Yapılan bu çalışma, sosyal ve beşeri bilimler alanında bir çalışma olduğu için etik kurul raporuna ihtiyaç duyulmuş ve söz konusu raporun alınabilmesi için gerekli başvurular yapılarak üniversite kurulundan onay alınmıştır. Aynı zamanda yapılan çalışma, MEB bünyesinde bir araştırma olduğu için MEB tarafından da gerekli izinler alınmıştır.

Son olarak çalışmada kullanılan verileri muhafaza etmek, çalışmanın araştırmacının şahsi görüşlerinden etkilenmeksizin tarafsız bir şekilde yürütülmesi ve çalışılan ortamın ile araştırmacının konumunun tam olarak araştırma raporunda belirtilmesi, geçerlik ve güvenilirliğin sağlanmasındaki önemli gerekliliklerdir (Baltacı, 2019). Yapılan bu çalışmada katılımcılardan elde edilen veriler, sadece araştırma kapsamında kullanılacak şekilde muhafaza edilmiş ve katılımcıların herhangi bir baskı altında kalmadan sadece bilime katkı sunabileceği şekilde tarafsız bir değerlendirme sürecinde gerçekleştirilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmalardan elde edilen veriler, çoğunlukla metin analizi, söylev, içerik ve betimsel analiz gibi farklı ayrıştırma işlemlerine tabi tutulmaktadırlar. Genellikle betimsel analizler, detaylı ayrıştırma gerektirmeyen nitel veri seti üzerinden elde edilen verilerin işlenmesinde kullanılmaktadır. Araştırmaya katılanların demografik özellikleri, katılımcılara ait farklı niteliklerin tasviri, kişilerin yaşam öykülerinin özetlenmesi, bir şehrin genel özelliklerinin tanıtılması gibi durumlar, betimsel analizi ifade etmektedir (Miles ve Huberman, 1994). İçerik analizi ise toplanan verilerin daha ayrıntılı incelenmesini ve bu verileri açıklayan kavram, kategori ve temalara ulaşılmasını gerektirmektedir. İçerik analizinde, toplanan verilere odaklanılmakta; veri setinde sıklıkla tekrarlanan veya katılımcının yoğun vurgu yaptığı olay ve olgulardan kodlar çıkarılmaktadır. Kodlardan kategorilere

ve kategorilerden de temalara gidilmektedir. Kısaca birbirine benzediği ve birbiri ile ilişkisi olduğu tespit edilen veriler (kodlar) belirli kavramlar (kategoriler) ve temalar çerçevesinde bir araya getirilerek yorumlanmaktadır. İçerik analizinde katılımcıların görüşlerinin muhtevası sistematik bir şekilde ayrıştırılmaktadır (Bengtsson, 2016). Yapılan bu çalışmada veriler, içerik analizi yöntemleriyle çözümlenmiştir. Katılımcı kişilerle yapılmış mülakatlar, araştırmayı yapanlar tarafından düz yazıya çevrilmiş ve daha sonra düz yazıya aktarılan ham veriler üzerinden veri indirgemesi yapılmıştır.

Bu bölümde; araştırmanın yöntemi, katılımcıları, veri toplama araçları ve verilerin analizi hakkında okuyucuya ayrıntılı bilgiler verilmeye çalışılmıştır. Çalışmaya katılan öğretmenler ile yapılan görüşmelerde elde edilen veriler bir sonraki bulgular bölümünde yer almıştır.

Bölüm 4

Bulgular ve Yorum

Bu bölümde elde edilen bulgular, araştırmada kullanılan yarı yapılandırılmış mülakatta doğrultusunda ele alınmıştır.

Mülakatın birinci “*Milli Eğitim Bakanlığı Akademik Becerilerin İzlenmesi ve Değerlendirme Projesi ile neyi amaçladığını düşünüyorsunuz?*” sorusuna öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplardan elde edilen bulgular Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4

ABİDE Projesinin Amaçlarına Yönelik Bulgular

Tema	Kategori	Kodlar	Katılımcılar	f
ABİDE Projesinin Amaçları	Üst düzey zihinsel özellikleri ölçme	Üst düzey becerileri ortaya çıkarma	F1, F2, F3, F4, F5, M1,M2, M3, M4, M5, T1, T2, T3, T4, T5	15
		Yaratıcı düşünme becerisine sahip öğrenciler yetiştirme	F1, F2, F3, F5, M1, M2, M4, M5, T1, T2, T3, T4, T5	13
		TİMSS ve PISA sınavları benzer bir ölçme aracı geliştirme	F2, F3, F4, F5, M1, M4, M5, T1, T2, T3, T5	12
		Öğrenilen bilgileri günlük yaşamlarına aktarabilme	F1, F2, F4, M2, M3, M4, M5, T2, T3, T4	10
		TİMSS ve PISA alternatif oluşturma	F1, F2, F5, M2, M4, M5, T1, T3, T5	9
		Öğrencilerin ulusal düzeyde başarılarını artırılması	F2, F3, F4, M1, M2, M3, T3, T4, T5	9
		Tamamlayıcı ölçme değerlendirme anlayışını getirme	F1, F2, F4, M1, M3, M4, T4, T5	8
		Farklı disiplinleri bir arada kullanmayı sağlama	F1, F2, F3, F4, M1, M2, M3, M4	8
		Nitelikli bireyler yetiştirmeyi sağlama	F1, F4, M2, M3, T1, T4, T5	7
		Öğrencilerin duyuşsal özelliklerini ortaya çıkarma	F2, F3, M1, T1, T3	5
		Günlük hayatta karşılaştığı problemi çözmesi	F3, F5, M2, T2	4

Tablo 4 incelendiğinde çalışmaya katılan öğretmenlerin ABİDE projesinin amaçları bağlamında sorulan soruya vermiş oldukları cevaplar, “üst düzey zihinsel özellikleri ölçme” kategorisi altında toplanmıştır. Çalışmaya katılan öğretmenler, üst düzey becerileri ortaya çıkarma (f=15), yaratıcı düşünme becerisine sahip öğrenciler yetiştirme (f=13), TİMSS ve PISA sınavları benzer bir ölçme aracı geliştirme (f=12) ve Öğrenilen bilgileri günlük yaşamlarına aktarabilme (f=10) kodlarıyla cevap vermişlerdir. Bunun yanı sıra öğretmenler,

PISA ve TİMSS alternatif oluşturma (f=9), tamamlayıcı ölçme değerlendirme anlayışını getirme (f=8) ve farklı disiplinleri bir arada kullanmayı sağlama (f=8) gibi kodlarla açıklama yapmışlardır. Çalışmaya katılan öğretmenlerin bu konudaki görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“ABİDE Projesi, temel anlamda öğrencilerin üst düzey becerilerini ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Üst düzey becerileri eleştirel, mantıksal, yansıtıcı, üst bilişsel ve yaratıcı düşünmeyi içerir. Bireyler yabancı oldukları sorunlarla, karışık durumlarla, sorularla veya ikilemlerle yüzleştiklerinde aktif hale gelirler. ” (F1, M1, T2).

“ABİDE Projesi, yaratıcı düşünme becerisine sahip öğrenciler yetiştirmeyi amaçlamaktadır. MEB projelerinde özellikle yaratıcı düşünme becerisi için öğretim yöntem ve tekniklerinde üzerinde durulması gerektiğinin önemini vurgulamaktadır. Bu amaç doğrultusunda MEB’in böyle bir projeye yer verdiğini düşünüyorum (F2, M4, T4, T5).

“Uluslararası sınavlarda başarı gittikçe artmaktadır. Bu başarının daha fazla artması gerekmektedir. Bundan ötürü ABİDE, TİMSS ve PISA sınavları gibi benzer bir ölçme aracı geliştirmeyi hedefleyerek başarıyı arttırmayı amaçlamaktadır” (F4, M1, T3).

“Teoride öğretilen bilgilerin pratikte kullanılması büyük bir fayda sağlamaktadır. Bu sayede öğrenilen bilgiler daha kalıcı hale gelmektedir. ABİDE, bu doğrultuda öğrenilen bilgileri günlük yaşama aktarabilmeyi amaçlamaktadır” (F1, M2, T4).

“Eğitim ve gündelik yaşam arasındaki bağ çok fazla sayıda farklı disiplini bünyesinde barındırmaktadır. Bu kapsamda ABİDE, farklı disiplinleri bir arada kullanmayı sağlama amacındadır” (F4, M2, M4).

“Günümüz teknolojisi ve küreselleşme farklı kalitede bireylere olan ihtiyacı da beraberinde getirmektedir. Bu doğrultuda gelişmiş ülkelerin gerisinde kalmamak için ABİDE projesi, nitelikli bireyler yetiştirmeyi amaçlamaktadır. (F1, M3, T5).

Mülakatın ikinci “ABİDE projesinin Uluslararası Matematik ve Bilim Trendleri Araştırması (TIMSS) ve Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı (PISA) gibi uluslararası sınavlarda öğrencilerin başarılarına etkisi konusunda neler söylenebilir?” sorusuna öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplardan elde edilen bulgular Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5

ABİDE Projesinin TIMSS ve PISA Sınavlarında Öğrencilerin Başarısına Etkisi

Tema	Kategori	Kodlar	Katılımcılar	f
ABİDE Projesinin Başarıya Etkisi	Sınavların, çok yönlü değerlendirme özellikleri	Sınavların çok yönlü değerlendirme hedeflerinin olması	F1, F3, F4, F5, M1, M2, M4, M5, T2, T3, T4, T5	12
		Üst düzey zihinsel becerileri ortaya çıkarması	F2, F3, F5, M2, M3, M4, T1, T2, T4, T5	10
		TİMSS ve PISA sınavları gibi aynı amaca hizmet etmesi	F1, F4, M1, M3, M5, T1, T2, T3, T5	9
		Öğrenilen bilgileri günlük yaşamlarına aktarabilme	F1, F2, M2, M4, M5, T2, T3, T4	8
		TİMSS ve PISA gibi çoktan seçmeli sınavların ötesinse açık uçlu soruların olması	F3, F5, M2, M3, T1, T3, T5	7
		Öğrencilerin ulusal düzeyde başarılarını arttıracak özellikte olması	F2, F3, M1, M4, T1, T4	6
		Öğrencilerin duyuşsal özelliklerini ortaya çıkarması	F1, F4, M3, T2, T5	5
		Günlük hayatta karşılaştığı problemi çözmesine yardımcı olması	F5, M2, T2, T4	4
		Öğrencilerin anlama ve yorumlama gibi bilişsel düzeylerini arttırması	F1, F4, M2	3
		Tecrübe sağlaması	F4, F5	2

Tablo 5 incelendiğinde çalışmaya katılan öğretmenlerin ABİDE projesinin Uluslararası Matematik ve Bilim Trendleri Araştırması (TIMSS) ve Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı (PISA) gibi uluslararası sınavlarda öğrencilerin başarılarına etkisi konusunda neler söylenebilir sorusuna vermiş oldukları cevaplar; “sınavların, çok yönlü değerlendirme özellikleri” kategorisi altında toplanmıştır. Çalışmaya katılan öğretmenler, sınavların, çok yönlü değerlendirme hedeflerinin olması (f=12), üst düzey zihinsel becerileri ortaya çıkarması (f=10) kodlarıyla açıklama yapmışlardır. TİMSS ve PISA sınavları gibi aynı amaca hizmet etmesinden dolayı başarıya katkısı (f=9), öğrenilen bilgileri günlük yaşamlarına aktarabilmesi (f=8) kodlarıyla cevap vermişlerdir. TİMSS ve PISA gibi çoktan seçmeli sınavların ötesinse açık uçlu sorular içermesi (f=7), öğrencilerin ulusal düzeyde başarılarını arttıracak özellikte olması (f=6) kodlarıyla açıklama yapmışlardır. Öğrencilerin duyuşsal özelliklerini ortaya çıkarması (f=5), günlük hayatta karşılaştığı problemi çözmesine yardımcı olması (f=4) gibi kodlarla açıklama yapmışlardır. Öğrencilerin anlama ve yorumlama gibi bilişsel düzeylerini arttırması (f=3) ve tecrübe sağlamasından dolayı başarıya

etkisi (f=2) gibi kodlarla cevap vermişlerdir. Çalışmaya katılan öğretmenlerin bu konudaki görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Proje, TIMSS ve PISA sınavları gibi çok yönlü değerlendirme hedeflerine sahiptir. Bu uyumdan dolayı ABİDE, TIMSS ve PISA sınavlarında öğrenci başarısına olumlu katkı sağlamaktadır” (F4, M3, M5, T2).

“ABİDE Projesi, ölçme ve değerlendirmede üst düzey becerileri tespit etmeye yönelik çalışmalar oluşturmayı ve uygulamayı hedeflediği için TIMSS ve PISA sınavlarında başarıya etki etmektedir” (F5, M2, T1).

“Proje, TIMSS ve PISA sınavları gibi aynı amaca hizmet ettiği için TIMSS ve PISA sınavlarında başarıya etki etmektedir. Uluslararası yapılan sınavlarda başarıya direkt etki edecektir” (F1, M1, M3, T3, T5).

“Proje, öğrencilerin ulusal düzeyde başarılarını arttıracak özellikte olmasından dolayı TIMSS ve PISA sınavlarında başarıya etki etmektedir. Aynı zamanda ülkemizde yapılan önemli sınavlara da başarıya katkı sağlayacaktır” (F2, M1, T1).

F5, M2, T2, T4’e göre

“Proje, öğrencilerin günlük hayatta karşılaştığı problemleri çözmesine yardımcı olduğundan başarıya TIMSS ve PISA sınavlarında etki etmektedir. Günlük hayatta karşılaştığı problemleri zorlanmadan sonuca ulaşacaktır” (F5, M2, T2, T4).

“ABİDE Projesi, TIMSS ve PISA gibi çoktan seçmeli sınavların ötesinse açık uçlu sorulara sahiptir. Bundan dolayı öğrencilere daha farklı bir bakış açısı kazandırarak TIMSS ve PISA sınavlarında öğrencilerin başarısını olumlu yönde etkilemektedir” (F3, F5, M3, T1, T5).

“Proje, öğrencilerin anlama ve yorumlama gibi bilişsel düzeylerini arttırdığı için TIMSS ve PISA sınavlarında başarıya etki etmektedir. Proje açık uçlu sorularla öğrencilerin okuduğunu anlama ve yorumlayıp çözmesine yönelik olduğundan uluslar arası yapılan sınavlarda iyi sonuçlar almaya katkı sağlayacaktır” (F1, F4, M2).

“Proje, öğrencilere tecrübe kazandırdığı için TIMSS ve PISA sınavlarında başarıya etki etmektedir. ABİDE projesi ile öğrenciler TIMSS ve PISA sınavları gibi sınavlara önceden hazırlamış olacaklardır” (F4,F5).

Mülakatın üçüncü “*ABİDE projesinin öğrencilerin akademik başarılarına katkısı hakkında düşünceleriniz nelerdir?*” sorusuna öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplardan elde edilen bulgular Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6

ABİDE Projesinin Öğrencilerin Akademik Başarılarına Katkısı

Tema	Kategori	Kodlar	Katılımcılar	F
ABİDE Projesinin Akademik Başarıya Etkisi	Klasik ölçme ve değerlendirilmeden farklı olma özelliği	Klasik ölçme ve değerlendirilmeden farklı olma	F2, F3, F4, F5, M1, M2, M5, T2, T3, T4	10
		Farklı soru tarzlarına yer veriyor olma	F1, F4, F5, M1, M2, M4, T1, T2, T4, T5	10
		Öğrencilerin zihinsel becerilerini ortaya çıkarabilme	F2, F3, M2, M4, M5, T1, T3, T4	8
		Kendini ifade etme, okuduğunu anlama ve dinledikleriyle ilgili çıkarım yapma	F3, F5, M3, M1, M5, T2, T3, T4	8
		Sadece hatırlama ve ezberlemenin ötesinde düşünmeye ve analiz etmeye teşvik	F2, F4, M1, M4, T4, T3, T5	7
		Çoktan seçmeli sınavlardan farklı olarak açık uçlu sorularla özgün cevaplara teşvik	F1, F3, M3, M5, T1, T4	6

Tablo 6 incelendiğinde çalışmaya katılan öğretmenlerin ABİDE projesinin öğrencilerin akademik başarılarına katkısı hakkında düşünceleriniz nelerdir sorusuna vermiş oldukları cevaplar, “klasik ölçme ve değerlendirilmeden farklı olma özelliği” kategorisi altında toplanmıştır. Çalışmaya katılan öğretmenler, klasik ölçme ve değerlendirilmeden farklı olma (f=10), farklı soru tarzlarına yer veriyor olma (f=10), kodlarıyla açıklama yapmışlardır. Öğrencilerin zihinsel becerilerini ortaya çıkarabilme (f=8), kendini ifade etme, okuduğunu anlama ve dinledikleriyle ilgili çıkarım yapma (f=8) kodlarıyla cevap vermişlerdir. Sadece hatırlama ve ezberlemenin ötesinde düşünmeye ve analiz etmeye teşvik (f=7) ve çoktan seçmeli sınavlardan farklı olarak açık uçlu sorularla özgün cevaplara teşvik (f=6) kodlarıyla açıklama yapmışlardır. Çalışmaya katılan öğretmenlerin bu konudaki görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“ABİDE Projesi, akademik yapılanmayla uygun olarak klasik ölçme ve değerlendirilmeden farklı bir yapıdadır. Bu uyumdan ötürü proje, akademik başarıya olumlu yönde etki sağlamaktadır” (F2, M1, T2).

“ABİDE, farklı soru tarzlarıyla öğrencilerin farklı bir bakış açısına sahip olmalarını sağlamaktadır. Öğrenciler okuduğunu anlama ve yorumlama konusunda gelişim sağlayacaktır. Bu durum öğrencilerin akademik başarısına katkı sağlamaktadır” (F1, F4, M2, M4, T1, T4).

“ABİDE, öğrencilerin zihinsel becerilerini ortaya çıkarabilme özelliğine ve amacına sahip olduğu için akademik anlamda başarıya etki edebilmektedir” (F2, M2, T1).

“ABİDE Projesi, öğrencilerin kendilerini ifade etmesi, okuduklarını anlayabilmesi ve dinledikleriyle ilgili çıkarım yapabilmesi yönünde bir yapıya sahiptir. Bu özelliğinden dolayı öğrencilerin, akademik başarısına katkı sağlamaktadır” (F3, M3, T4).

“ABİDE, eğitimde sadece hatırlama ve ezberlemenin ötesinde düşünmeye ve analiz etmeye teşvik etmek üzere gerçekleştirilen bir proje olmasından ötürü öğrencilerin, akademik başarısını olumlu yönde etkilemektedir. Düşünme becerilerini kazandırarak kalıcı öğrenmeye katkı sağlayacaktır” (F2, M1, T3).

“Proje, çoktan seçmeli sınavlardan farklı olarak açık uçlu sorularla özgün cevaplara teşvik etme özelliğinden dolayı öğrencilerin, akademik başarısına katkı sağlamaktadır” (F1, M5, T1).

Mülakatın dördüncü “ABİDE projesinin Liselere Geçiş Sistemi (LGS)’nde öğrencilerin başarılarına katkısındaki düşünceleriniz nelerdir?” sorusuna öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplardan elde edilen bulgular Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7

ABİDE Projesinin LGS’de Öğrencilerin Başarısına Katkısı

Tema	Kategori	Kodlar	Katılımcılar	F
ABİDE Projesinin LGS’ye Etkisi	LGS için basamak görevi görme	Basamak görevi görme	F1, F2, F3, F5, M1, M2, M3, M4, T1, T2, T3	11
		Anlama becerilerini geliştirme	F2, F3, F5, M2, M4, M5, T1, T2, T4, T5	10
		Algılama düzeyini artırma	F2, F3, F4, F5, M1, M4, M5, T1, T2, T3	10
		Çoktan seçmeli sorulara göre daha farklı bilgi işleme	F1, F2, F4, M2, M3, M4, T2, T3, T4	9
		Güncel problemlere çözüm sunma	F1, F3, F5, M2, M4, M5, T1, T3, T5	9
		LGS sistemine uygun olmama	M5, T5	2

Tablo 7 incelendiğinde çalışmaya katılan öğretmenlerin ABİDE projesinin LGS’de öğrencilerin başarılarına katkısı üzerine sorulan soruya vermiş oldukları cevaplar, “LGS için basamak görevi görme” kategorisi altında toplanmıştır. Çalışmaya katılan öğretmenler, basamak görevi görme (f=11), anlama becerilerini geliştirme (f=10), algılama düzeyini artırma (f=10) ve çoktan seçmeli sorulara göre daha farklı bilgi işleme (f=9) kodlarıyla cevap vermişlerdir. Bunun yanı sıra öğretmenler, güncel problemlere çözüm sunma (f=9) ve LGS sistemine uygun olmama (f=2) gibi kodlarla açıklama yapmışlardır. Çalışmaya katılan öğretmenlerin bu konudaki görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“ABİDE, LGS için basamak görevi gördüğünden LGS’de etkili olmaktadır. ABİDE üst düzey becerilerin gelişmesine katkı sağladığı için LGS’de öğrencilerin başarıları artacaktır” (F3, M2, T3).

“ABİDE, öğrencilerin anlama becerilerini geliştirdiği için LGS’de etkili olmaktadır. LGS okuduğunu anlama konusunda çok fazla soru sorulduğundan projenin bu anlamda çok önem arz ettiği görülmektedir ” (F2, M5, T1, T4).

“ABİDE, öğrencilerin algılama düzeylerini arttırdığı için LGS’de etkili olmaktadır. Projenin sadece Matematik ve Fen Bilimleri alanında değil Türkçe ve Sosyal Bilgiler derslerinde de sorular sorulduğundan soruları algılama, anlama açısından katkı sağlayacaktır” (F3, M5, T1).

“ABİDE, çoktan seçmeli sınavlara göre daha farklı bilgi işleme düzeyine sahiptir. Bu sayede öğrencilere farklı bir bakış açısı kazandırmaktadır. Bundan dolayı LGS’de etkili olmaktadır” (F4, M3, T4).

“ABİDE Projesi, öğrencilerin güncel problemlerine çözüm üretebilecek bir yapıdadır. Özellikle açık uçlu sorularla öğrencileri bu duruma hazırlamaktadır. Bundan ötürü LGS’de etkili olmaktadır” (F5, M4, T5).

Mülakatın beşinci “ABİDE projesinin ortaokul öğrencilerin önemi konusundaki düşünceleriniz nelerdir?” sorusuna öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplardan elde edilen bulgular Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8

ABİDE Projesinin Ortaokul Öğrencileri İçin Önemi

Tema	Kategori	Kodlar	Katılımcılar	F
ABİDE Projesinin Ortaokul Öğrencileri İçin Önemi	Farklı ve yenilikçi bakış açısıyla farkındalık yaratma	Farklı ve yenilikçi bakış açısıyla farkındalık yaratma	F2, F3, F4, F5, M2, M3, M4, M5, T1, T2, T4, T5	12
		Anlama ve anlatma becerilerine yönelik algı düzeyini arttırma	F1, F2, F3, F5, M2, M4, M5, T1, T2, T4, T5	11
		Sınavlarda basamak görevi görme	F1, F2, F3, F5, M1, M2, M3, M4, T1, T2, T3	11
		Analitik ve hızlı düşünme becerisi kazandırma	F3, F4, F5, M1, M2, M4, M5, T1, T2, T3	10
		Güncel problemlere çözüm sunma	F2, F4, F5, M3, M4, M5, T2, T3, T5	9
		Öğrencinin kalitesiyle orantılı olma	F2, M1, M3, T5	4

Tablo 8 incelendiğinde çalışmaya katılan öğretmenlerin ABİDE projesinin Ortaokul öğrencileri için önemi üzerine paylaşmış oldukları cevaplar, “farklı ve yenilikçi bakış açısıyla farkındalık yaratma” kategorisi altında toplanmıştır. Çalışmaya katılan öğretmenler, farklı ve yenilikçi bakış açısıyla farkındalık yaratma (f=12), anlama ve anlatma becerilerine yönelik algı düzeyini arttırma (f=11), sınavlarda basamak görevi görme (f=11) ve analitik ve hızlı düşünme becerisi kazandırma (f=10) kodlarıyla cevap vermişlerdir. Bunun yanı sıra öğretmenler, güncel problemlere çözüm sunma (f=9) ve Öğrencinin kalitesiyle orantılı olma (f=4) gibi kodlarla açıklama yapmışlardır. Çalışmaya katılan öğretmenlerin bu konudaki görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Proje, farklı ve yenilikçi bakış açısıyla farkındalık yaratma özelliğine sahip olduğundan ortaokul öğrencileri için önemlidir. Özellikle LGS’ de başarıya katkı sağlaması için ortaokul öğrencilerde olumlu sonuçlar ortaya çıkacaktır” (F4, M3, T1).

“LGS sorularına bakıldığında soruların yoruma dayalı olduğu görülmektedir. Proje, öğrencilerin anlama ve anlatma becerilerine yönelik

algı düzeylerini arttırabildiğinden ortaokul öğrencileri için önemlidir” (F3, M4, T2).

“Okullarda yapılacak ortak sınavlar açık uçlu sorulardan oluşup öğrencilerin üst düzey becerilerini, yaratıcı düşünmeyi gibi becerilere sahip olabilmesinde katkı sağlayacaktır. Bu anlamda proje, sınavlarda basamak görevi gördüğünden ortaokul öğrencileri için önemlidir” (F5, M1, T2).

“Öğrencilerin zihinsel becerileri kazandırmak için proje, öğrencilere analitik ve hızlı düşünme becerisi kazandırdığından dolayı ortaokul öğrencileri için önemlidir” (F3, M2, T1, T3).

“Proje, öğrencilerin güncel problemlerine çözüm sunmaktadır. Öğrencilerin günlük hayata karşılaşıcağı zorlukları en azami seviyeye indirecektir. Bu yüzden ortaokul öğrencileri açısından önemlidir” (F2, M5, T3).

“ABİDE Projesi, her ne kadar öğrencilere katkı sunacak düzeyde olsa bilse gerçek anlamda başarı elde edebilmek, öğrencilerin kalitesi ile bağlantılıdır. Bu yüzden proje daha çok kaliteli öğrenciler için önem arz etmektedir” (F2, M1, M3, T5).

Mülakatın altıncı “Milli Eğitim Bakanlığı’nın eğitim vizyonu dikkate alındığında ABİDE projesinin öğretim programlarına uygunluğu konusundaki düşünceleriniz nelerdir?” sorusuna öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplardan elde edilen bulgular Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9

MEB’in Eğitim Vizyonuna Göre ABİDE Projesinin Uygunluğu

Tema	Kategori	Kodlar	Katılımcılar	F
ABİDE Projesinin MEB’in Eğitim Programıyla Uygunluğu	Öğretim programlarıyla uyumlu olması	Öğretim programlarıyla uyumlu olma	F1, F2, F3, F4, F5, M1, M2, M4, M5, T2, T3, T4, T5	13
		Farklı düşünmeye sevk etme	F1, F4, F5, M1, M2, M5, T1, T2, T3, T4	10
		Üst düzey becerileri destekleme	F2, F3, M2, M4, M5, T2, T3, T4, T5	9
		Hedef, kapsam ve yöntemlerinin uyumu	F1, F2, F3, M2, M3, M5, T1, T2, T3	9
		Daha fazla öğrenciye ulaşabilme	F2, F4, F5, M1, M2, T2, T4, T5	8
		Yaratıcı düşünceye sevk etme	F2, F3, F4, F5, M1, M4, T2, T3	8
		İhtiyaç duyulan bir eksikliği giderebilme	F1, F2, F3, F4, M2, M3, T3, T4	8
		Yaparak ve yaşayarak öğrenimi ve eğitimi destekleme	F1, F2, F3, F5, M1, M2, M4	7

Tablo 9 incelendiğinde çalışmaya katılan öğretmenlerin ABİDE projesinin MEB'in eğitim programıyla uygunluğu üzerine alınan cevaplar; "öğretim programlarıyla uyumlu olması" kategorisi altında toplanmıştır. Çalışmaya katılan öğretmenler, öğretim programlarıyla uyumlu olma (f=13), farklı düşünmeye sevk etme (f=10) kodlarıyla açıklama yapmışlardır. Üst düzey becerileri destekleme (f=9), hedef, kapsam ve yöntemlerinin uyumu (f=9) kodlarıyla cevap vermişlerdir. Daha fazla öğrenciye ulaşabilme (f=8), yaratıcı düşünceye sevk etme (f=8) kodlarıyla açıklama yapmışlardır. İhtiyaç duyulan bir eksikliği giderebilme (f=8), yaparak ve yaşayarak öğrenimi ve eğitimi destekleme (f=7) gibi kodlarla açıklama yapmışlardır. Çalışmaya katılan öğretmenlerin bu konudaki görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

"ABİDE Projesi, öğretim programlarıyla uyumlu olma özelliğine sahiptir. Bundan dolayı MEB'in eğitim vizyonu ile uygunluk göstermektedir" (F1, M2, T2).

"ABİDE Projesi, farklı, yaratıcı, yansıtıcı düşünmeye sevk etmeyi hedefleyen bir yapıya sahip olduğundan MEB'in eğitim vizyonuna uygundur" (F5, M1, T4).

"Proje, öğrencilerin üst düzey becerilerini desteklemeyi amaçlamaktadır. Öğrenciler açık sorulara cevap vererek düşünmeye sevk ediliyor. Bundan dolayı MEB'in eğitim vizyonu ile uyumludur" (F3, M4, T3).

"ABİDE Projesi'nin belirlediği hedefler, kapsam ve yöntemler birbirleriyle uyumludur. Bu yüzden istikrarlı bir yapıda ilerleyebilir. MEB'in eğitim vizyonu da aynı yapıda olduğu için birbirlerine uygunluk göstermektedirler" (F3, M5, T1).

"Proje sayesinde daha fazla öğrenciye erişebilmek mümkün görünmektedir. Buda fırsat eşitliğini sağlayacaktır. Daha fazla öğrenciye ulaşmak MEB'in atacağı adımlarda daha kararlı olmasını sağlayacağından MEB'in eğitim vizyonu projeye uyumlu görünmektedir" (F2, M1, T5).

"Günümüz koşullarında eğitim açısından yaratıcı düşünmeye ihtiyaç duyulması ve ABİDE'nin bunu sağlayacak potansiyelde olması MEB'in eğitim vizyonu ile uygunluk göstermektedir" (F3, M1, T2).

"Eğitim alanında başarı sağlamak ihtiyaç duyulan bir düzeyde ilerlemektedir. Bu bağlamda projenin başarıya etki etmesi beklenmektedir."

Projenin, söz konusu eksikliği giderebilme potansiyelinden dolayı MEB'in gelecek için oluşturduğu eğitim vizyonu da bu doğrultuda olmaktadır” (F4, M3, T4).

“Projenin öğrencilerin yaparak ve yaşayarak öğrenmesini sağlayacak şekilde eğitimi destekleme çabası, MEB'in vizyonu ile orantılı olmaktadır. Bu yüzden proje, MEB'in eğitim vizyonu ile uyumludur” (F1, F5, M4).

Mülakatın yedinci “*ABİDE projesinin sınırlılıkları konusunda düşünceleriniz nelerdir?*” sorusuna öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplardan elde edilen bulgular Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10

ABİDE Projesinin Sınırlılıkları

Tema	Kategori	Kodlar	Katılımcılar	F
ABİDE Projesinin Sınırlılıkları	Uygulanabilirliğin zor olması	Uygulanabilirlikteki zorluklar	F1, F2, F3, F4, F5, M1, M2, M3, M4, M5, T2, T3, T4, T5	14
		Uygulama ve değerlendirme sürecinde tesadüfi hatalar	F1, F4, F5, M1, M2, M3, M4, M5, T1, T2, T3, T4	12
		Öğrenci sayısındaki artışa göre zahmetli	F1, F2, F3, M1, M2, M3, M4, M5, T1, T2, T3, T4	12
		Açık uçlu soruların puanlamasında yaşanan zorluklar	F1, F2, F3, F5, M1, M5, T1, T2, T3, F4, F5	11
		Gelişiminin tamamlanması için zaman ihtiyacı	F3, F4, F5, M1, M2, M4, M5, T2, T4, T5	10
		Değerlendirme sürecinin uzunluğu	F1, F2, F3, F4, F5, M1, M5, T2, T3, T5	10
		Başka illerde ve bölgelerde farklı sonuçlar	F2, F3, M2, M3, T3, T4	6

Tablo 10 incelendiğinde çalışmaya katılan öğretmenlerin ABİDE projesinin sınırlılıkları konusunda verdikleri cevaplar; “uygulanabilirliğin zor olması” kategorisi altında toplanmıştır. Çalışmaya katılan öğretmenler, uygulanabilirlikteki zorluklar (f=14), Uygulama ve değerlendirme sürecinde tesadüfi hatalar (f=12) kodlarıyla açıklama yapmışlardır. Öğrenci sayısındaki artışa göre zahmetli (f=12), açık uçlu soruların puanlamasında yaşanan zorluklar (f=11) kodlarıyla cevap vermişlerdir. Gelişiminin tamamlanması için zaman ihtiyacı (f=10), değerlendirme sürecinin uzunluğu (f=10) ve Başka illerde ve bölgelerde farklı sonuçlar (f=6) kodlarıyla açıklama yapmışlardır. Çalışmaya katılan öğretmenlerin bu konudaki görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“ABİDE Projesi, uygulama aşamasında meşakkatli bir süreci kapsamaktadır. ABİDE’nin sınırlılıklarından bir tanesi, uygulanabilirliğinin zor olmasıdır” (F5, M2, T4).

“Uygulama ve değerlendirme sürecinde tesadüfi hatalar içerebildiğinden dolayı ABİDE sınırlı olmaktadır. Projede sorulan aynı sorular birden fazla kişi tarafından değerlendirildiği için bazı hataları beraberinde getiriyor” (F4, M4, T1, T4).

“ABİDE Projesi’nin sınırlılıklarından bir tanesi, öğrenci sayısındaki artışa göre zahmetli olmasıdır. Öğrenci sayısında artış olmasına rağmen bu oran sınavı değerlendiren ekip sayısında görülmemesi sınavın değerlendirilmesinde zaman problemi söz konusu olabiliyor” (F3, M5, T2).

“ABİDE Projesi, açık uçlu soruların puanlamasında bir takım sorunların yaşanmasına neden olmaktadır. Birden fazla doğru cevabın olması yani farklı yorulanmış cevapların olması puanlama konusunda zorlukların yaşanmasına neden olmaktadır. Bundan ötürü ABİDE, sınırlılık göstermektedir” (F3, M1, T5).

“ABİDE Projesi, kapsamı geniş bir proje olarak yürütülmektedir. Proje çoğu kişiler tarafından duyulmamış ve bilinmiyor. Bu doğrultuda gelişimini tamamlayabilmesi için zamana ihtiyaç duymaktadır” (F3, M1, T4).

“ABİDE, değerlendirme sürecinde meşakkatli bir projedir. Projenin sınırlılıklarından bir tanesi, değerlendirme sürecinin uzun sürmesi olmaktadır. Değerlendirme aşamasında farklı görüşler yer aldığı için sorular değerlendirilirken zaman alabiliyor ” (F1, M5, T2).

“Ülke genelinde uygulanan ABİDE Projesi, nitelikli eğitimin verildiği okullarda daha olumlu sonuçlar verebilmektedir. Bu doğrultuda projenin, her ilde ve bölgede farklı sonuçlar vermesinden ötürü sınırlı olmaktadır. Bu da projenin başarı oranını düşürmektedir” (F2, M2, T4).

Mülakatın sekizinci *“ABİDE projesinin, daha fazla geliştirilmesi için ne tür adımların atılması gerektiğini düşünüyorsunuz? ”* sorusuna öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplardan elde edilen bulgular Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11

ABİDE Projesinin, Geliştirilmesi İçin Atılması Gereken Adımlar

Tema	Kategori	Kodlar	Katılımcılar	F
ABİDE Projesinin Geliştirilmesi	Sistemin oturtulması	Sistemi oturtmak	F2, F3, F4, F5, M1, M2, M3, M4, M5, T2, T3, T4, T5	13
		Temel derslerden başlayarak tüm öğrencileri projeyle tanıştırma	F1, F2, F3, M2, M3, M4, M5, T1, T2, T3, T4, T5	12
		Öğretmenleri uygulama ve değerlendirme konusunda bilgilendirme	F3, F4, F5, M1, M2, M3, M4, M5, T2, T3, T4, T5	12
		Makro düzeyde verimlilik	F1, F2, F3, F4, M1, M3, M4, T1, T2, T3, F4	11
		Hazır bir değerlendirme ekibi	F1, F3, F4, M2, M3, M5, T1, T3, T4, T5	10
		Değerlendirme ekibi için sürekli eğitim	F1, F3, F4, M2, M3, M5, T1, T3, T4, T5	10
		Öğrenci artışına göre değerlendirme ekibi artışı	F1, F3, F4, M2, M3, M5, T1, T3, T4	9
		Okullarda ABİDE ile uyumlu sınav soruları uygulama	F2, F4, M1, M3, M4, M5, T1, T2, T3	9
		Soru sayısını çeşitlendirmek için soru havuzu oluşturma	F3, F4, M2, M3, M4, M5, T2, T3, T4	9
		ABİDE'nin amacına ulaşması için gerekli imkân ve fırsat eşitliği	F2, F3, F4, F5, M1, M2, M3, T4	9
		Uygulama ve değerlendirmede daha fazla pratiklik	F3, F4, F5, M4, M5, T1, T3, T4, T5	9

Tablo 11 incelendiğinde çalışmaya katılan öğretmenlerin ABİDE projesinin daha fazla geliştirilmesi için atılması gereken adımlara yönelik vermiş oldukları cevaplar; “sistemin oturtulması” kategorisi altında toplanmıştır. Çalışmaya katılan öğretmenler, sistemi oturtmak (f=13), Temel derslerden başlayarak tüm öğrencileri projeyle tanıştırma (f=12) kodlarıyla açıklama yapmışlardır. Öğretmenleri uygulama ve değerlendirme konusunda bilgilendirme (f=12), makro düzeyde verimlilik (f=11) kodlarıyla cevap vermişlerdir. Hazır bir değerlendirme ekibi (f=10), değerlendirme ekibi için sürekli eğitim (f=10) ve öğrenci artışına göre değerlendirme ekibi artışı (f=9), kodlarıyla açıklama yapmışlardır. Okullarda ABİDE ile uyumlu sınav soruları uygulama (f=9), Soru sayısını çeşitlendirmek için soru havuzu oluşturma (f=9) gibi kodlarla açıklama yapmışlardır. ABİDE'nin amacına ulaşması için gerekli imkân ve fırsat eşitliği (f=9) ve uygulama ve değerlendirmede daha fazla pratiklik (f=9) gibi kodlarla cevap vermişlerdir. Çalışmaya katılan öğretmenlerin bu konudaki görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“ABİDE, her ne kadar başarıyı arttırmış olsa da geliştirilmesi gereken yönleri vardır. Geliştirilmesi için atılması gereken adımlardan bir tanesi, sistemin oturtulmasıdır. Özellikle uluslararası sınavlarda yer alıp yarışabilmesi için üzerine daha çok çalışma yapıp düzenlenmelidir. TIMSS ve PISA gibi sınavların benzeri olmasından çok daha üst düzey bir proje haline getirilmelidir” (F3, F4, M1, M4, T3, T5).

“Proje, temel derslerden başlayarak tüm öğrencileri projeyle tanıştırmayı sağlamalıdır. Projenin sadece belli bir düzey ve sınıflardaki öğrencilere değil daha fazla öğrencilerle yapılması gerekir. Projenin başarı oranı da bu şekilde daha iyi sonuçlar doğurarak olumlu veriler elde edilebilecektir” (F1, M5, T1, T4).

“ABİDE Projesi, sürecin içerisinde yer alan öğretmenlerin daha faydalı olmasını sağlamalıdır. Bu doğrultuda öğretmenleri uygulama ve değerlendirme konusunda bilgilendirmek, projenin geliştirilmesi açısından atılacak önemli adımlardan bir tanesidir” (F3, M4, T2).

“ABİDE Projesi, farklı coğrafyalarda farklı sonuçlar vermektedir. Projenin makro düzeyde verimliliğini arttırmayı sağlamak, projenin geliştirilmesinde atılacak önemli bir adımdır. Her öğrenciye aynı şartlar altında verilen eğitimler eşit olmadığından bu projenin olumlu sonuçlarının oranı olması gerekenden az çıkması bundan kaynaklanmaktadır. Bu yüzden projenin en önemli eksikliğinden bir tanesi de budur diyebiliriz” (F1, M3, T2).

“ABİDE Projesi’nin, değerlendirme süreci zaman almaktadır. Özellikle bu proje için uzman kişilerden oluşturulmuş bir ekip kurulabilir. Bu kapsamda zamanı tasarruflu kullanmak için hazır bir değerlendirme ekibinin oluşturulması projenin gelişimine katkı sağlayabilir” (F1, M 5, T4).

“ABİDE Projesi’ni değerlendiren ekibin daha pratik hale getirilebilmesi için ekibe sürekli olacak şekilde bir eğitimin verilmesi projenin geliştirilmesinde atılacak önemli adımlardan bir tanesidir” (F4, M5, T4).

“Öğrenci sayısındaki artışla orantılı olacak şekilde değerlendirme ekibinin de artırılması projenin geliştirilmesinde olumlu katkı sağlayabilir. Projenin açık uçlu sorulardan sorular sorulduğu için öğrencilerin vereceği cevaplara göre sorunun doğru çözüm yönleri farklı olabilir. Bunun içinde çalışacak ekip sayısının bu konuda da artırılması gerekmektedir. Ayrıca farklı

alanlarda çalışan kişilerinde ekip içerisinde olması başarıyı ölçmede katkı sağlayacaktır” (F1, M5, T4).

“Öğrencilerin sınava yönelik uyumunu geliştirmek önem arz etmektedir. Bu kapsamda okullarda ABİDE ile uyumlu sınav soruları uygulamak ABİDE’deki başarının geliştirilmesine katkı sağlayabilir. Özellikle yeni getirilen düzenleme ile artık okullardaki sınavların açık uçlu sorular olarak sunulması bu konuda büyük önem taşımaktadır” (F2, M5, T3).

“Yapılan sınavlar arttıkça benzer sorular da artmaktadır. Bu durum, öğrencilerin ezbere dayalı bir çalışma yöntemi uygulamalarına neden olmaktadır. Bu doğrultuda ABİDE Projesi’nden daha sağlıklı sonuçlar elde etmek için soru sayısını çeşitlendirecek şekilde soru havuzu oluşturmak, projenin geliştirilmesinde atılacak adımlardan bir tanesidir” (F3, M5, T3).

“ABİDE Projesi’nin belirlediği amaçlara ulaşabilmesi için gerekli imkânların ve fırsat eşitliğinin sağlanması projenin geliştirilmesinde önem arz etmektedir. Eğitimde fırsat eşitliği olması yapılacak birçok projenin olumlu olmasına katkı sağlayacaktır. Eğitim de fırsat eşitliği yapılması için de projelerin daha fazla yapılması gerekir” (F4, M2, T4).

“Projenin geliştirilmesinde atılacak önemli adımlardan bir tanesi, uygulama ve değerlendirmede daha fazla pratiklik kazanmaktır. Proje de yer alacak ekipler süreklilik kazanmalıdır. Her ölçme için farklı kişiler seçilmek yerine önceden belirlenmiş ve uzmanlaştırılmış kişiler tarafından değerlendirilmesi projenin geçerliliğini artıracaktır” (F5, M4, T5).

Bu bölümde çalışmadan elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Çalışmanın bundan sonraki bölümünde, elde edilen bulgular literatür ışığında derinlemesine tartışılarak okuyucuya aktarılmıştır.

Bölüm 5

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu çalışmada, Akademik Becerilerin İzlenmesi ve Değerlendirilmesi (ABİDE) Projesi hakkında Fen Bilimleri, Matematik ve Türkçe öğretmenlerinin görüşleri alınmıştır. Bu kapsamda, ABİDE projesinin öğrenme ortamlarında öğrencilere sağladığı katkılarının ve sınırlılıklarının ortaya çıkarılmasının alan yazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Dolayısıyla çalışma kapsamında elde edilen öğretmen görüşleri alan yazın ışığında tartışılmıştır.

Çalışmaya katılan öğretmenler, Akademik Becerilerin İzlenmesi ve Değerlendirilmesi (ABİDE) Projesi'nin amaçlarının, öğrencilerde üst düzey düşünme becerilerine katkı sağlamak olduğunu belirtmişlerdir. Bu bağlamda öğretmenler, yaratıcı düşünmeyi, bilgilerin günlük hayata aktırılmasını, TIMSS ve PISA'ya benzer değerlendirme yapmayı ve öğrencilerin ulusal düzeyde başarılarını artırmayı amaçladığını ifade etmişlerdir. Diğer taraftan öğretmenler bu proje ile tamamlayıcı ölçme ve değerlendirme tekniğinin öğrenme ortamlarında kullanılmasına katkı sağlama ve farklı disiplinleri bir arada kullanma ve günlük hayatta karşılaşılan problemi çözme gibi konulara vurgu yapmışlardır. Öğretmenlerin bu şekilde görüş beyan etmelerinde, katılımcıların bu projede görev almaları ve bu projenin PISA ve TIMSS gibi uluslararası sınavlara benzer içeriğe sahip olması etkili olduğu düşünülmektedir. Bu projede yer alan soruların, farklı disiplinlerin kullanılarak çözülmesi ve günlük hayatla ilgili konuların sorularda yer alması katılımcı öğretmenlerin görüşlerinde etkili olduğu söylenebilir. Bu konuda yapılan bir çalışmada LGS matematik soruları ile PISA soruları karşılaştırılmıştır. Yapılan içerik analizi sonucunda, LGS'deki soruların birçoğu PISA soruları gibi üst düzey düşünme becerisine yönelik olduğu saptanmıştır (Küçükgençay, Karatepe ve Peker, 2021). Başka bir çalışmada, LGS Türkçe soruları PISA Okuma Becerileri Yeterlik Düzeyleri çerçevesinde incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda Türkçe sorularının büyük bir kısmı okuduğunu anlama ve üst düzey becerileri ölçmeye yönelik olması açısından PISA Türkçe soruları ile benzerlik gösterdiği belirlenmiştir (Yorgancı ve Harmankaya, 2023). Bu çalışmada öğretmenlerin ABİDE projesinin amacına yönelik görüşleri, literatürdeki çalışmaların sonuçları ile benzerlik göstermektedir.

Çalışmaya katılan öğretmenler ABİDE Projesi'nin TIMSS ve PISA sınavlarında öğrencilerin başarısında etkili olduğunu ve bu durumun sınavların, çok yönlü değerlendirme özelliklerinin olmasına bağlamışlardır. Bu doğrultuda üst düzey zihinsel becerileri ortaya çıkarma, TIMSS ve PISA sınavları gibi aynı amaca hizmet etme, öğrenilen bilgileri günlük yaşamlarına aktarabilme ve açık uçlu soruların olmasının başarıda etkin olduklarını belirtmişlerdir. Ayrıca öğretmenler, ABİDE'nin öğrencilerin ulusal düzeyde başarılarını arttıracak özellikte olmasının, öğrencilerin duyuşsal özelliklerini ortaya çıkarabilmesinin, günlük hayatta karşılaşılan problemleri çözmede yol gösterici olmasının, anlama ve yorumlama gibi bilişsel düzeyleri arttırabilmesinin ve öğrencilere tecrübe kazandırabilmesinin bu başarıda etkili olduğunu vurgulamışlardır. Katılımcıların ABİDE projesinin, TIMSS ve PISA sınavlarında öğrencilerin başarısını etkilemesi üzerine yaptıkları değerlendirmeler, projenin kapsamlı ve diğer sınavlarla benzer özellikler sergiliyor olduğunu göstermektedir. Söz konusu alanda yapılan benzer bir çalışmada Türkiye'de yapılan ölçme ve değerlendirme sınavları değerlendirilmiş ve çalışmada ABİDE'nin TIMSS ve PISA sınavlarına benzer olduğu ifade edilmiştir (Reyhanlıoğlu ve Tiryaki, 2021). ABİDE ve PISA'nın kıyaslandığı başka bir çalışmada ise her iki sınavında açık veri politikasına bağlı olduğu ve daha geniş veri paylaşımında bulunmalarıyla daha güvenilir oldukları belirtilmiştir (Göktentürk, Demir ve Arıcı, 2021). Mevcut çalışmada katılımcı öğretmenlerin ABİDE projesine yönelik görüşlerinin literatürdeki çalışmanın sonuçları ile benzerlik gösterdiği anlaşılmaktadır.

Katılımcılar, ABİDE Projesi'nin öğrencilerin akademik başarılarına katkısında ABİDE'nin klasik ölçme ve değerlendirmelerden farklı olmasına bağlamışlardır. Bu bağlamda ABİDE'nin farklı soru tarzlarına sahip olması, zihinsel becerileri ortaya çıkarabilmesi, öğrencinin kendini ifade etme, okuduğunu anlama ve dinledikleriyle ilgili çıkarım yapmada etkili olmasına yormuşlardır. Ayrıca ABİDE'nin akademik başarıya olan katkısını, hatırlama ve ezberlemenin ötesinde düşünmeye ve analiz etmeye teşvik edici olmasına ve açık uçlu sorularla öğrencileri özgün cevaplara yönlendirebilmesine bağlamışlardır. Öğretmenlerin bu şekilde görüş sunmalarında ABİDE'nin geliştirici bir yapıda olması ve cesaretlendirici bir şekilde öğrenciyi mantıklı düşünmeye sevk etme özelliğinin olduğu şeklinde yorumlanabilir. Bu konuyla ilgili yapılan bir çalışmada ABİDE,

PISA ve TIMSS sınavlarının etkileri ele alınmış ve çalışmada ABİDE'nin akademik başarı açısından katkı sağladığı belirtilmiş ve söz konusu başarıda okumanın, ailenin, okul ve çevrenin etkin olduğu ifade edilmiştir (Eşin ve Özdemir, 2015). Bu çalışmada elde edilen farklı branştaki öğretmenlerin ABİDE projesinin öğrencilerin akademik başarılarına olumlu katkı sağlayacağı yönündeki görüşlerinin alan yazındaki çalışmanın sonuçları ile benzerlik gösterdiği söylenebilir.

Çalışmaya katılan öğretmenler, ABİDE Projesi'nin LGS'de öğrencilerin başarısına olan katkısını bir basamak görevi görmesine bağlamışlardır. ABİDE'nin anlama becerilerini geliştirme, algılama düzeylerini arttırma, çoktan seçmeli sorulara göre daha farklı bilgi işleme ve güncel problemlere çözüm sunma özelliklerin bu kapsamda etkili olduğunu vurgulamışlardır. Fakat katılımcılardan bazıları, ABİDE'nin LGS'ye uygun olmadığını belirtmişlerdir. ABİDE'nin LGS'ye uygun olmamasının ABİDE'nin çoktan seçmeli soruların ötesinde açık uçlu sorulara yer vermesi veya daha kapsamlı bir yapıda olması şeklinde değerlendirilebilir. LGS'de beceri temelli matematik sorularının katkısı üzerine yapılan bir çalışmada ABİDE'deki gibi beceri temelli soruların, öğrencilere farklı bakış açısı kazandırdıkları ve okuduğunu anlamının önemli olduğu belirtilmiştir (Tortop, Cumalı, Çelenli ve Şener, 2022). Söz konusu çalışma sonuçlarının, yapılan çalışmadaki öğreten değerlendirmeleriyle benzerlik gösterdiği anlaşılmaktadır.

Araştırmaya katılan öğretmenler, ABİDE Projesi'nin ortaokul öğrencilerine farklı ve yenilikçi bakış açısıyla farkındalık yaratması açısından önemli olduğunu vurgulamışlardır. Bu doğrultuda anlama ve anlatma becerilerine yönelik algı düzeylerini arttırma, analitik ve hızlı düşünme becerisi kazandırma ve güncel problemlere çözüm sunma özellikleriyle ABİDE'nin ortaokul öğrencileri için önemli olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca ABİDE'nin diğer sınavlar için basamak görevi görmesinin de ortaokul öğrencileri için önemli olduğu ifade edilmiştir. Yalnız bazı katılımcılar, ABİDE'nin ortaokul öğrencileri için faydalı olabilmesinin öğrenci kalitesiyle uyumlu olmasına bağlı olduğunu belirtmişlerdir. Literatürde yapılan bir çalışmada yerli PISA modeli olarak tanıtılan ABİDE modelinin derslere ilişkin öz-yeterlik algısı değişkenlerinin öğrencilerin akademik becerileri ile pozitif ilişki gösterdiği sonucuna ulaşılmış ve projenin sekizinci sınıf öğrencilerine katkı

sunduğu belirtilmiştir (Sezer, 2019). Söz konusu çalışmada ABİDE'nin ortaokul öğrencilerine sağladığı olumlu katkının, yapılan çalışmadaki öğrenmen değerlendirmeleriyle doğru orantılı olduğu anlaşılmaktadır.

Katılımcılar, MEB'in eğitim vizyonuna göre ABİDE Projesi'ni eğitim programlarıyla uyumlu olarak değerlendirmişlerdir. Öğretmenler, projenin farklı düşünmeye sevk etme, üst düzey becerileri destekleme, hedef, kapsam ve yöntemlerinin uyumlu olması ve daha fazla öğrenciye ulaşabilmesi açısından MEB'in eğitim vizyonu ile uyum sağladığını ifade etmişlerdir. Ayrıca projenin yaratıcı düşünceye sevk etme, ihtiyaç duyulan bir eksikliği giderebilme, yaparak ve yaşayarak öğrenimi ve eğitimi destekleme özelliklerinin bu kapsamda belirleyici olduğunu vurgulamışlardır. Yapılan bu değerlendirmeler doğrultusunda ABİDE'nin ileriye dönük bir proje yapısı içerisinde olmasının eğitim vizyonu ile ahenk sağladığı düşünülebilir. Literatürde MEB'in 2023 eğitim vizyonu üzerine yapılan bir çalışmada MEB'in belirlediği bilgi, beceri, yaratıcılık vb. odaklı vizyonların gerçekleştirilmesinin eğitime olumlu katkılar sağlayacağı belirtilmiştir (Han ve Elçiçek, 2021). Öğretmenlerin, ABİDE açısından yaptıkları değerlendirmelerin literatürde yapılan çalışmadaki MEB vizyonlarıyla benzerlik gösterdiği görülmektedir.

Çalışmaya katılan öğretmenler, ABİDE Projesi'nin sınırlılığı hakkında uygulanabilirliğin zor olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenlere göre projenin uygulama ve değerlendirme sürecinde yaşanan tesadüfi hatalar, öğrenci sayısındaki artışa göre zahmetli olması ve açık uçlu soruların puanlamasında yaşanan zorluklar, ABİDE'nin sınırlılığını belirlemektedir. Ayrıca yapılan değerlendirmelerde projenin gelişiminin tamamlanması için zamana ihtiyaç duyulması, değerlendirme sürecinin uzun sürmesi, başka illerde ve bölgelerde farklı sonuçlar elde edilmesinin, projenin sınırlı bir yapıda olduğunu göstermektedir. Literatürde ABİDE'nin farklı coğrafyalarda farklı sonuçlar ortaya koyduğu sonucuna ulaşan bir çalışmaya rastlanmıştır (Sezer, 2019). Yapılan bu çalışmadaki öğretmen değerlendirmelerinin, söz konusu çalışmayla tutarlılık gösterdiği anlaşılmaktadır.

Çalışmaya katılan öğretmenlerin, ABİDE Projesi'nin, geliştirilmesi için atılması gereken adımlara yönelik değerlendirmelerde öncelikle sistemin oturtulması gerektiği belirtilmiştir. Bu kapsamda temel derslerden başlayarak tüm

öğrencileri projeye tanıtırma, öğretmenleri uygulama ve değerlendirme konusunda bilgilendirme, makro düzeyde verimlilik sağlama, hazır bir değerlendirme ekibinin oluşturma ve ekibe sürekli eğitim vermenin projenin geliştirilmesinde atılması gereken adımlar olarak belirtilmiştir. Ayrıca öğrenci artışına göre değerlendirme ekibini arttırma, okullarda ABİDE ile uyumlu sınav soruları uygulama, soru sayısını çeşitlendirmek için soru havuzu oluşturma, ABİDE'nin amacına ulaşması için gerekli imkân ve fırsat eşitliğini sağlama ve uygulama ve değerlendirmede daha fazla pratiklik oluşturma atılacak adımlar olduğu ifade edilmiştir. Değerlendirmeler göz önüne alındığında projenin daha fazla zamana ihtiyaç duyan ve temel eksikliklerinin uygulama süreci içinde tamamlanabilecek eksiklikler olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca yapılan değerlendirmeler, projenin giderek daha kapsayıcı bir yapı içerisine bürünmesi durumunda projenin gelişimi açısından daha somut adımların atılması gerektiğini göstermektedir. Literatürde ABİDE, TIMSS ve PISA üzerine yapılan bir çalışmada sınavlardaki sosyoekonomik farklılıklardan kaynaklanan başarısızlık durumunun önüne geçilmesi için çalışmaların yürütülmesi ve eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması gerektiği belirtilmiştir (Eşin ve Özdemir, 2015). ABİDE'nin geliştirilmesi üzerine yapılan bu değerlendirme, öğretmenlerin yaptıkları değerlendirmelerle benzerlik göstermektedir.

Sonuç olarak, Türkiye'de sekizinci sınıf öğrencilerinin temel derslerini kapsayacak şekilde uygulanan ABİDE Projesi'ne yönelik değerlendirmeler, projenin amaç ve öneminin, yadsınamaz derecede başarıya katkı sağladığı göstermektedir. Ayrıca değerlendirmelere göre proje kapsamı açısından belli sınırlılıklara sahip, gelişime açık ve geliştirilmesi için bir takım adımların atılması gereken bir yapıya sahiptir. Yapılan çalışmanın, yapılacak benzer çalışmalarla desteklenmesi veya irdelenmesi daha genel bir kanıya varabilmek ve ABİDE'nin geliştirilmesine katkı sağlamak açısından önem arz etmektedir. Bu çalışmanın sonuçlarına bağlı olarak aşağıdaki öneriler yapılabilir:

Bu doğrultuda yapılacak çalışmaların, coğrafik açıdan çeşitlendirilmesinin, katılımcı sayısının arttırılmasının ve daha kapsamlı görüşme formlarıyla araştırılmasının faydalı olacağı önerilmektedir.

ABİDE projesi, gönüllü öğretmenler ile yürütülen bir projedir. Bu projeye görev almak isteyen öğretmen sayısının yetersiz olduğu ortaya çıkmıştır. Bu durum projenin uygulanmasını zorlaştırmaktadır. Bundan dolayı ABİDE Projesine öğretmen katılımını artırmak için Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hizmet puanı, maddi ödül gibi özlük haklarına katkı sağlayacak cazip durumların verilmesi önerilmektedir.

Çalışmaya katılan öğretmenler, ABİDE projesinin MEB'in 2023 Eğitim Vizyonu ile uyumlu olduğunu ifade etmişlerdir. Bu kapsamda MEB'in ABİDE Projesinin desteklemesi eğitim-öğretimin bir unsuru olan ölçme ve değerlendirme boyutuna önemli katkı sağlayacağına inanılmaktadır.

ABİDE projesi hakkında okul müdürlerinin, müdür yardımcılarının ve velilerin görüşleri alınarak projenin öğrenme ortamında sınırlılıkları ve faydalarının ortaya çıkarılması açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

ABİDE projesine katılan öğrencilerin proje hakkında görüşleri alınarak öğretmen görüşleri ile kıyaslanarak bu projenin öğrenme ortamındaki yansımalarının daha net olarak ortaya çıkarılmasına katkı sağlayacaktır.

Kaynaklar

- Acar, T., ve Öğretmen, T. (2012). Analysis of 2006 PISA science performance via multilevel statistical methods. *Education and Science*, 37(163), 178-189.
- Akıncı, B. (2020). *Fen bilimleri dersi öğretim programı ve ölçme değerlendirme araçlarının akademik becerilerin izlenmesi ve değerlendirilmesine (ABİDE) göre incelenmesi*. Ankara Üniversitesi: Yüksek lisans tezi.
- Akkoyunlu, B. (1998). *Bilgisayarların müfredat programlarındaki yeri ve öğretmenin rolü*. Hacettepe Üniversitesi: Yüksek lisans tezi.
- Aksakal, B. (2019). *4. sınıf fen bilimleri ders kitaplarındaki değerlendirme sorularının çeşitli açılardan incelenmesi*. Necmettin Erbakan Üniversitesi: Yüksek lisans tezi.
- Aktay, S. ve Keskin, T. (2016). Eğitim bilişim ağı (EBA) incelemesi,. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 27-44.
- Akyüz, G. (2014). TIMSS 2011’de öğrenci ve okul faktörlerinin matematik başarısına etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 39, (172),.
- Alatlı, B. K., ve Bökeoğlu, Ö. Ç. (2018). Uluslararası öğrenci değerlendirme programı (PISA-2012) okuryazarlık testlerinin ölçme değişmezliğinin incelenmesi. *İlköğretim Online*, 17(2), 1096-1115.
- Altan, T., ve Tüzün, H. (2011). Teknoloji-zengin bireysel öğrenme ortamlarının FATİH projesindeki yeri. *Akademik Bilişim, 11-XIII. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri*, (s. 107-113.). 2-4 Şubat 2011, İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Anagün, Ş. Ş. (2011). The impact of teaching-learning process variable to the students’ scientific literacy levels based on PISA 2006 results. *Education and Science*, 36, (132), 84-102.
- Arı, E. (2014). Temel Kavramlar. S. B. Filiz içinde, *Öğrenme öğretme kuram ve yaklaşımları* (s. 3-21.). Ankara: Pegem Akademi.
- Arıcı, Ö., ve Altıntaş, Ö. (2014). An investigation of the PISA 2009 reading literacy in terms of socio-economical backgrounds and receiving pre-school education “Turkey example”. *Ankara University, Journal of Faculty of Educational Sciences*, 47, (1), 423-448.

- Atar, H. Y., ve Atar, B. (2012). Türk eğitim reformunun öğrencilerin TIMSS 2007 fen başarılarına etkisinin incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12, (4), 2621-2636.
- Ataseven, F. (1993). Eğitim teknolojisi. *Bildiriler 1.* (s. 173-180.). 24-28 Eylül 1990,: Milli Eğitim Bakanlığı yayınları.
- Ateş, M., Çerçi, A., ve Derman, S. (2015). Eğitim bilişim ağında yer alan Türkçe dersi videoları üzerine bir inceleme. *Sakarya University Journal of Education*, 5, (3), 105-117.
- Aydın, A. (2007). Ortaöğretim kimya dersi öğretim programının uygulama sürecinin gerçekleştirilmesinde 1992'den beri uygulanan ortaöğretim kimya müfredat programının uygunluğu konusunda öğretmen görüşleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8, (1), 223-233.
- Aydın, M. (2015). *Öğrenci ve okul kaynaklı faktörlerin TIMSS matematik başarısına etkisi*. T.C. Necmettin Erbakan Üniversitesi: Doktora tezi.
- Baker C, Wuest J. ve Stern PN. (1992). Method slurring: The grounded theory/phenomenology example. *Journal of Advanced Nursing*, 17(11), 1355-60.
- Bakır, E. (2018). *Fen bilimleri ders kitapları ünite sonu değerlendirme çalışmalarının yapısal ve bilişsel özellikleri açısından incelenmesi*. Kastamonu Üniversitesi: Yüksek lisans tezi.
- Bal, H. (2010). *John Dewey'in eğitim felsefesi ve 1924 raporunun Türk eğitimine etkileri*. Fakülte Kitabevi.
- Balcı, S. (2013). Türkçe dersinde tablet PC pilot uygulamasıyla öğretim gören öğrencilerin tutumlarını belirlemeye yönelik ölçek çalışması. *Turkish Studies*, 8, (1), 855-870.
- Baltacı, A. (2019). Nitel araştırma süreci: Nitel bir araştırma nasıl yapılır? *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (AEÜSBED)*, 5(2), 368-388.
- Baykal, A.İ. (2015). Eğitim bilişim ağı (EBA). *Eğitimde FATİH Projesi Eğitim Teknolojileri Zirvesi*, 17-21.
- Bengtsson, M. (2016). How to plan and perform a qualitative study using content analysis. *Nursing Plus Open*, 2, 8-14.

- Bilican, S., Demirtaşlı, R. N., ve Kilmen, S. (2011). The attitudes and opinions of the students towards mathematics course: The comparison of TIMSS 1999 and TIMSS 2007. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 11, (3), 1277-1283.
- Büyükgöze, H., ve Özek, B. Y. (2023). Matematik dersine yönelik sevginin yordayıcıları: Özgüven, değer ve öğretimsel anlaşılabilirlik ilişkisi–TIMSS 2019. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 13, (1), 623-638.
- Büyüköztürk, Ş., ve Çakmak, E. K. (2012). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş. (2016). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Çağlar, E. (2012). *Yeni medya donanımlı eğitim ortamında FATİH projesi öğretmenlerinin pedagojik uygulamalarının uluslararası öğretmen standartları ile karşılaştırılması*. Kadir Has Üniversitesi: Yüksek lisans tezi.
- Çalık, G. (2020). *Investigation of 8th grade students' science achievement in Turkey: results from monitoring and evaluating academic skills study (ABİDE) 2016*. Master thesis.
- Çapar, M. C. ve Ceylan, M. (2022). Durum çalışması ve olgubilim desenlerinin karşılaştırılması. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(Özel Sayı 2), 295-312.
- Çiftçi, Ş. K., ve Yıldız, P. (2019). The effect of self-confidence on mathematics achievement: The meta-analysis of trends in international mathematics and science study. *International Journal of Instruction*, 12, (2), 683-694.
- Devlet Planlama Teşkilatı (DPT). (2007). *Dokuzuncu beş yıllık kalkınma planı(2007-2009)*. Ankara: Devlet Planlama Teşkilatı.
- Doğan, D. (2022). *Türkçe ders kitaplarındaki okuma metinleri ve anlama etkinliklerinin akademik becerilerin izlenmesi ve değerlendirilmesi (ABİDE) raporuna göre incelenmesi*. T.C. Ondokuz Mayıs Üniversitesi: Yüksek lisans tezi.
- Doğru, M., Gençosman, T., Ataalkın, A. N., & Şeker, F. (2012). Fen bilimleri eğitiminde çalışılan yüksek lisans ve doktora tezlerinin analizi. *Journal of Turkish Science Education*, 9, (1), 49-64.

- Ekici, M., Arslan, İ., ve Tüzün, H. (2016). Eğitim bilişim ağı (EBA) web portalı kullanılabilirliğinin göz izleme yöntemiyle değerlendirilmesi. A. İşman, H. F. Odabaşı, ve B. Akkoyunlu içinde, *Eğitim Teknolojileri Okumaları* (s. 273-297). Ankara: TOJET.
- Ekici, S., ve Yılmaz, B. (2013). FATİH projesi üzerine bir değerlendirme. *Türk Kütüphaneciliği*, 27(2), 317-339.
- Elkonca, F. (2020). *ABİDE özyeterlik ölçeği DMF kaynaklarının gizil sınıf yaklaşımıyla incelenmesi*. Gazi Üniversitesi: Doktora tezi.
- Elkonca, F. ve Karakaya, İ. (2023). An analysis of the DIF sources of ABIDE mathematics self-efficacy scale by means of a latent class approach. *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi (AKEF) Dergisi*, 5(2), 579-594.
- Eşin, Ş., ve Özdemir, E. (2015). Matematik başarısının ölçülmesi: PISA, TIMSS ve ABİDE sınavları açısından bir inceleme. 145-174.
- Eurydice, (2009). *National summary sheets on education system in Europe and ongoing reforms*, Germany.
- Fraenkel, J. R., ve Wallen, N. E. (2006). *How to design and evaluate research in education*. New York: McGraw-Hill International Edition.
- Göktentürk, T., Demir, İ., ve Arıcı, A. F. (2021). PISA'nın ışığında geliştirilen ABİDE projesinde okuma bakımından ne hâldeyiz? Bir geçerlilik çalışması. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (22), 657-665.
- Gray, A. (2016). *The 10 skills you need to thrive in the fourth industrial revolution*. Obtenida: Paper Presented At The World Economic Forum.
- Gülaçtı, H. B., ve İplikçi, B. (2021). Akademik araştırmalarda okul temelli veri toplama süreçleri: Türkiye için yöntemsel öneriler. *DTCF Dergisi*, 61(2), 1199-1221.
- Gürbüz, M. Ç. (2016). Uluslararası sınavların ve bazı ülkelerin merkezi sınav sistemlerinin ve soru örneklerinin tanıtımı. S. Çepni içinde, *PISA ve TIMSS mantığını ve sorularını anlama* (s. 45-95.). Ankara: Pegem Akademi.
- Güzeller, C. O., ve Şeker, F. (2016). Variables associated with students' science achievement in the programme for international student assessment (PISA 2009). *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi (EFMED)*, 10, (2), 1-20.

- Han, B., ve Elçiçek, Z. (2021). Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2023 eğitim vizyon belgesinin eğitim yönetimine ilişkin değişim alanlarının değerlendirilmesi. *Uluslararası Batı Karadeniz Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 5, (1), 22-42.
- Harari, Y. N. (2018). *21. Yüzyıl için 21 ders*. İstanbul: Kolektif Kitap.
- İçme, T., Yıldırım, T., ve Büyük, U. (2021). What technological applications does generation z use? *4th International European Conference on Interdisciplinary Scientific Research* (s. 621-635). August 8-9, 2021, Warsaw, Poland.
- Karahan, M. (2001). *Eğitimde bilgi teknolojileri*. Malatya: İnönü Üniversitesi: Böte Ders Notları.
- Kaya, A. (2022). *ABİDE-2016 matematik testinin farklı kayıp veri teknikleri ile incelenmesi*. Hasan Kalyoncu Üniversitesi: Yüksek lisans tezi.
- Kayaduman, H., Sırakaya, M., ve Seferoğlu, S. S. (2011). Eğitimde FATİH projesinin öğretmenlerin yeterlilik durumları açısından incelenmesi. *Akademik Bilişim, 11- XIII. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri* (s. 123-129). 2-4 Şubat 2011, İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Kul, H. H., Kızılay, E., ve Öner, A. F. (2021). Türkiye'deki fen öğretim programlarında bilimsel süreç becerilerinin yeri. *Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi*, 7, (2), 327-347.
- Küçükgençay, N., Karatepe, F., ve Peker, B. (2021). LGS ve örnek matematik sorularının öğrenme alanları ve PISA 2012 çerçevesinde değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 50, (232), 177-198.
- Miles, M. B., ve Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: an expanded sourcebook*. New York: Sage.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (2009). *İlköğretim öğrencilerinin başarılarının belirlenmesi (ÖBBS): Durum belirleme raporu*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (2017). *Fen bilimleri dersi öğretim programı (3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıf) tanıtımı*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (2017c). *Akademik becerilerin izlenmesi ve değerlendirilmesi-8.sınıflar raporu*. Ankara: ÖDSGM.

- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (2019). *Akademik becerilerin izlenmesi ve değerlendirilmesi*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (2019b). *Mutlu çocuklar güçlü Türkiye 2023 eğitim vizyonu*. <http://2023vizyonu.meb.gov.tr>.
- Millî Eğitim Bakanlığı (MEB). (2019c). *Akademik becerilerin izlenmesi ve değerlendirilmesi 2018 8. sınıflar raporu*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Millî Eğitim Bakanlığı (MEB). (2020). *Araştırma uygulama izinleri*.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (1992). *İlköğretim kurumları fen bilgisi dersi öğretim programı*. Millî Eğitim Basımevi.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (2000). *Tebliğler Dergisi*, 63. (2518).
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (2005). *İlköğretim fen bilimleri dersi öğretim programı*. Millî Eğitim Bakanlığı.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (2007). *BŞT entegrasyonu genel araştırması*. (<http://ocw.metu.edu.tr>): Erişim Tarihi: 19 Nisan 2020 adresinden alındı
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (2013). *İlköğretim fen bilimleri dersi öğretim programı*. Millî Eğitim Bakanlığı.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (2016). Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü (ODSGM) ABİDE, 2016.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (2018). *Fen bilimleri dersi öğretim programı (İlkokul ve ortaokul 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar)*. Millî Eğitim Bakanlığı.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (2018). *EBA ders içeriklerinin tür, özellik ve sayı bakımından kullanımının incelenmesi*. Ankara: Eğitim Teknolojileri Geliştirme ve Projeler Daire Başkanlığı-Öğretmen.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (2019). *Bilişimle üretim eğitimi ve eğitim teknolojileri koordinatörleri çalıştay sonuç raporu*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2019d). *Akademik becerilerin izlenmesi ve değerlendirilmesi 2018 4. sınıflar raporu*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (2023). *2023 eğitim vizyonu özeti*. Amasya: Suluova İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü.
- Neuman, W. L., ve Robson, K. (2014). *Basics of social research*. Toronto: Pearson Canada.

- Okatan, Ö., ve Tomul, E. (2020). Uluslararası öğrenci başarılarını değerlendirme programına (PISA) göre Türkiye'deki öğrencilerin matematik başarıları ile ilişkili değişkenlerin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, , (57), 98-125.
- Onwuegbuzie, A. J., ve Collins, K. M. (2007). A typology of mixed methods sampling designs in social science research. *The Qualitative Report*, 12(2), 281-316.
- Özerbaş, M. A., ve Safi, B. N. (2022). The comparative examination of the countries that have become successful TIMSS and PISA and the Turkish teacher training systems. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, (2), 1960-1992.
- Özgürlük, B. (2019). *Örneklem büyüklüğünün ve madde formatının sekizinci sınıf ABİDE testlerinin eşitlenmesine etkisi*. Hacettepe Üniversitesi: Doktora tezi.
- Reyhanlıoğlu, Ç., ve Tiryaki, İ. (2021). Ülkemizde gerçekleştirilen ölçme ve değerlendirme faaliyetlerine genel bir bakış. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9, (16), 70-93.
- Sarı, F. (2011). Adı FATİH. XVI. Türkiye'de İnternet Konferansı. 30 Kasım-2 Aralık, İzmir.
- Sarier, Y. (2020). TIMSS uygulamalarında Türkiye'nin performansı ve akademik başarıyı yordayan değişkenler. *Temel Eğitim Dergisi*, 2(2), 6-27.
- Seferoğlu, S. S. (2006). *Öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Seidman, I. (2006). *Interviewing as qualitative research: A guide for researchers in education and the social sciences*. Teachers College Press.
- Selvi, C. (2020). Çok anlamlılık ve aç-eylemi. *Avrasya Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 39-49.
- Sezer, B.(2011).Bilişim teknolojilerinin eğitime kaynaştırılması: Önem, engeller ve ülkemizde gerçekleştirilen projeler. XVI. Türkiye İnternet Konferansı, Ege Üniversitesi Atatürk Kültür Merkezi, İzmir, s.12-18.
- Sezer, A. (2018). *Fen bilimleri dersi sınav soruları ve merkezi sınav sorularının yenilenmiş BLOOM taksonomisi, TIMMS ve PISA açısından analizi (Kırıkkale ili örneği)*. Kırıkkale Üniversitesi: Yüksek lisans tezi.

- Sezer, S. (2019). *Yerli PISA modeli: ABİDE*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Shenton, A. K. (2004). Strategies for ensuring trustworthiness in qualitative research projects. *Education For Information*, 22(2), 63-75.
- Sözbilir, M., ve Canpolat, N. (2006). Fen eğitiminde son otuz yıldaki uluslararası değişimler. M. Bahar içinde, *Fen ve Teknoloji Öğretimi*. Pegem A Yayıncılık.
- Sun, L., Bradley, K. D., ve Akers, K. (2012). A multilevel modelling approach to investigating factors impacting science achievement for secondary school students: PISA Hong Kong sample. *International Journal of Science Education*, 34, (14), 2107-2125.
- Şeker, T. B. (2005). Bilgi teknolojilerindeki gelişmeler çerçevesinde bilgiye erişimin yeni boyutları. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 0, (13), 377-391.
- Şevgin, H. (2020). *ABİDE 2016 fen başarısının yordanmasında mars ve BRT veri madenciliği yöntemlerinin karşılaştırılması*. Gazi Üniversitesi: Doktora tezi.
- Tarhan, Ö. (2015). Sosyal bilgiler öğretmeni adaylarının politik okuryazarlığa ilişkin görüşleri. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9, 649-669.
- Tekindal, S. (2021). *Nicel, nitel, karma yöntem araştırma desenleri ve istatistik*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Toluk, Z. (2003). Üçüncü uluslararası matematik ve fen araştırması (TIMSS): Matematik nedir? *İlköğretim-Online*, 2, (1), 36-41.
- Tortop, F., Cumalı, A., Çelenli, M., ve Şener, Z. T. (2022). LGS sınavındaki beceri temelli matematik sorularına yönelik öğretmen görüşleri. *Erciyes Journal of Education*, 6, (2), 99-126.
- Türkan, A., Üner, S. S., ve Alcı, B. (2015). An analysis of 2012 PISA mathematics test scores in terms of some variables. *Ege Journal of Education*, 16, (2), 358-372.
- Türnüklü, A. (2000). Eğitimbilim araştırmalarında etkin olarak kullanılabilecek nitel bir araştırma tekniği: Görüşme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 24(24), 543-559.
- Tüysüz, C., ve Çümen, V. (2016). EBA ders web sitesine ilişkin ortaokul öğrencilerinin görüşleri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9, (3), 278-296.

- Uran, A. G. (2019). *Fen bilimleri ders kitaplarındaki etkinliklerin alana özgü beceriler yönünden sınıflandırılması*. Hacettepe Üniversitesi: Yüksek lisans tezi.
- Usta, H. G. (2014). *PISA 2003 ve PISA 2012 matematik okuryazarlığı üzerine uluslararası bir karşılaştırma: Türkiye ve Finlandiya*. Ankara Üniversitesi: Doktora tezi.
- Ülkü, S. (2019). *ABİDE 2016 Türkçe ve fen bilimleri alt-testlerinin öğretmen özelliklerine göre ölçme değişmezliğinin incelenmesi*. Ankara Üniversitesi: Yüksek lisans tezi.
- Üren, R., ve İlbeyoğlu, S. (2022). Veri analizi yöntem ve tekniklerinin rstudio ile örneklendirilmesi. *1st International Conference on Scientific and Academic Research*, 10(13), 1-6.
- Weissbach, H. (2018). *Almanya ve Türkiye'nin PISA 2000 ve 2015 sonuçlarındaki değişimin incelenmesi ve PISA sonrası Almanya'daki eğitim reformları*. Hacettepe Üniversitesi: Yüksek lisans tezi.
- Yalçın, O. M., ve Hanoğlu, E. T. (2019). OECD'nin uluslararası öğrenci değerlendirme programında başarılı ülkeler ile Türkiye'nin eğitim yönetimi ve denetimi açısından karşılaştırılması. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 10, (1), 36-44.
- Yıldırım, Ö. (2012). *Okuduğunu anlama başarısıyla ilişkili faktörlerin aşamalı doğrusal modellemeyle belirlenmesi (PISA 2009 Hollanda, G. Kore ve Türkiye karşılaştırması)*. Ankara Üniversitesi: Doktora tezi.
- Yılmaz, M. (2021). *Eğilim puanları kullanılarak ABİDE çalışmasındaki maddelerin değişen madde fonksiyonu açısından incelenmesi*. Hacettepe Üniversitesi: Yüksek lisans tezi.
- Yorgancı, O. K., ve Harmankaya, M. Ö. (2023). PISA okuma yeterlilikleri çerçevesinde LGS Türkçe soruları. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 11, (4), 951-974.

EK-A: Etik Beyanı

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada,

- Tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Görsel, işitsel ve yazılı bütün bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu,
- Atıfta bulunduğum eserlerin bütününe kaynak olarak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı,
- Bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversitede veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı beyan ederim.

05/01/2024

Adem TATLI

EK-B: Yüksek Lisans Tez Çalışması Orijinallik Raporu

VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ

Eğitim Bilimler Enstitüsü

LİSANSÜSTÜ TEZ ORJİNALLİK RAPORU

VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ

Eğitim Bilimler Enstitüsü

21/03/2024

Tez Başlığı / Konusu

Akademik Becerilerin İzlenmesi ve Değerlendirilmesi (ABİDE) Projesinin Öğretmen Görüşlerine Göre İncelenmesi

Yukarıda başlığı/konusu belirlenen tez çalışmamın Kapak sayfası, Giriş, Ana bölümler ve Sonuç bölümlerinden oluşan toplam 55 sayfalık kısmına ilişkin, 21/03/2024 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından **Authenticate** intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtreleme uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 17 (Yüzde On Yedi)'dir.

Uygulanan Filtreler Aşağıda Verilmiştir:

- Kabul ve onay sayfası hariç,
- Teşekkür hariç,
- İçindekiler hariç,
- Simge ve kısaltmalar hariç,
- Gereç ve yöntemler hariç,
- Kaynakça hariç,
- Alıntılar hariç,
- Tezden çıkan yayınlar hariç,
- 7 kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç (Limit match size to 7 words)

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Lisansüstü Tez Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılmasına İlişkin Yönergeyi İnceledim ve bu yönergede belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içemediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

Adem TATLI

21/03/2024

Adı Soyadı : Adem TATLI

Anabilim Dalı : Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi

Bilim Dalı : Fen Bilgisi Eğitimi

Statüsü : Y. Lisans ☐ Doktora ☐

DANIŞMAN

Doç. Dr. Hasan BAKIRCI

21/03/2024

ENSTİTÜ ONAYI

U Y G U N D U R

...../...../20....

Refik GÜRBÜZKOL

Enstitü Sekreteri

